

Upprätthållande av interaktionen i eklasstandem

Studerandes strategier vid språkliga problem

Elin Hassel

Magisteravhandling i pedagogik

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier

Åbo Akademi

Vasa, 2018

Handledare: Katri Hansell

Abstrakt

Författare	Årtal
Elin Hassel	2018
Arbetets titel	
Upprätthållande av interaktionen i eklasstandem – Studerandes strategier vid språkliga problem	
Opublicerad avhandling för magisterexamen i pedagogik.	Sidantal
Vasa: Åbo Akademi, Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier.	
Projekt inom vilket arbetet gjorts	
Projekt Eklasstandem	
Referat	
<p>Syftet med avhandlingen är att undersöka hur studerande upprätthåller interaktionen och gemensam förståelse när det uppstår problem i samband med språkproduktion eller -förståelse och forskningsfrågorna är följande:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hurdana språkliga problem förekommer i eklasstandemparets interaktion?2. Vilka kommunikationsstrategier använder studerandena för att upprätthålla interaktionen?3. Vilka hjälpmedel använder studerandena för att upprätthålla interaktionen? <p>Avhandlingen görs inom projektet Eklasstandem som är en virtuell tillämpning av Klasstandem där studerande samtalar med varandra på det andra inhemska språket. I tandem samtalar två personer med olika modersmål med varandra för att lära sig varandras språk. Eklasstandem och klasstandem är tandem som är anpassad för att passa in i skolmiljön. I eklasstandem och klasstandem fokuserar tandemparet på att prata finska på den svenskspråkigas finsklektion och svenska på den finskspråkigas finsklektion. Den studerande som använder sitt modersmål under lektionen hjälper och stöder den studerande som använder sitt målspråk.</p> <p>Materialet består av videoinspelningar av fyra eklasstandemlektioner, där ett tandempar med tämligen ringa färdigheter i det andra inhemska språket samtalar med varandra. Tandemparet i undersökningen samtalar med varandra via Skype och gör under lektionerna uppgifter tillsammans.</p> <p>Tandemparet använder sig både av olika kommunikationsstrategier men också hjälpmedel för att upprätthålla interaktionen och den gemensamma förståelsen.</p>	

Analysen visar att hjälpmedlet smarttelefon var en av de mest använda strategierna för att upprätthålla interaktionen. Informanterna använder smarttelefonen för att översätta ord de inte kan på det andra inhemska språket och använder i enstaka fall översättningsprogram som facit för att säkerställa att de hade uppnått en gemensam förståelse. Informanterna använder också kommunikationsstrategier för att komma vidare i interaktionen. De vanligaste kommunikationsstrategierna är att direkt be om hjälp, kodväxla eller att indirekt be om hjälp. Eftersom informanterna har ringa färdigheter i det andra inhemska språket är videomaterialet i viss utsträckning svår att tolka. Informanterna spenderar mycket tid med att försöka uppnå gemensam förståelse och har ibland svårt att uppnå det fastän de använder sig av flera olika kommunikationsstrategier och hjälpmedel.

Slutsatsen är att informanterna använder sig av både kommunikationsstrategier och hjälpmedel för att komma vidare i interaktionen. De språkliga problem som informanterna stöter på är främst förståelseproblem. Eftersom informanterna spenderar en stor del av lektionen på att uppnå gemensam förståelse genom att använda sig av kommunikationsstrategier och hjälpmedel har de inte tid eller ork att producera och därför uppstår få tillfällen där informanterna har problem med den språkliga produktionen.

Sökord

Eklasstandem, undervisning i det andra inhemska språket,
kommunikationsstrategier, interaktion, kommunikativ undervisning

Innehåll

Abstrakt

1 Bakgrund	1
1.1 Syfte och forskningsfrågor	3
1.2 Centrala termer	4
2 Andraspråksinläring i eklasstandem	6
2.1 Andraspråksinläring	6
2.2 Tandempedagogik	8
2.2.1 Olika tandemformer	10
2.3 Tidigare forskning i finländsk kontext	12
3 Strategier för att upprätthålla interaktionen	14
3.1 Kommunikationsstrategier	14
3.1.1 Definitioner	15
3.1.2 Taxonomi	17
3.1.3 Intralingvala strategier	18
3.1.4 Interlingvala strategier	20
3.1.5 Paralingvistiska strategier	20
3.2 Hjälpmedel som strategi för att upprätthålla interaktionen	21
4 Material och metod	22
4.1 Material	22
4.2 Metod	23
4.2.1 Reliabilitet, validitet och etik	25
5 Studerandes strategianvändning i eklasstandem	27
5.1 Språkliga produktionsproblem	27
5.2 Problem med den språkliga förståelsen	34
5.2.1 Båda informanterna har problem med den språkliga förståelsen	34
5.2.2 Andraspråksanvändaren har språkliga problem med förståelsen	40
6 Diskussion	44
6.1 Resultatdiskussion	44
6.2 Metoddiskussion	47
6.3 Avslutande diskussion	47
6.3.1 Förslag till fortsatt forskning	49
7. Litteratur	50

Bilagor

Bilaga 1: Transkriptionsnyckel

1 Bakgrund

Jag skrev min kandidatavhandling (Hassel, 2018) inom projektet Eklasstandem men upplevde redan innan det att språkundervisning i Finland kunde genomgå en liten revolution eftersom min erfarenhet av språkundervisning är att den är mycket teoretisk. Tandem är när två personer med intresse för att lära sig varandras modersmål träffas öga mot öga, korresponderar via e-post eller kommunicerar med varandra på annat sätt för att öva sig på varandras språk. (Kötter, 2002, s. 35.) Eklasstandem är en modell för undervisning i det andra inhemska språket och baserar sig på tandem som en modell för språkinläring. I min magisteravhandling kommer jag att analysera studerandes sätt att upprätthålla interaktionen när de stöter på språkliga problem när de interagerar med varandra i eklasstandem. Materialet som analyserats består av videoinspelningar från eklasstandemlektioner som man inom projektet Eklasstandem observerat med hjälp av video- och skärminspelningar.

Jag blev intresserad av projektet Eklasstandem eftersom jag lärde mig finska först när jag utsatte mig för det. Jag flyttade från min svenska omgivning till Tammerfors och blev tvungen att dagligen tala finska. Fastän jag hade studerat finska i den grundläggande utbildningen och i gymnasiet, kände jag att det var först när jag flyttade till Tammerfors och faktiskt talade finska, som jag verkligen lärde mig det. I och med mina universitetsstudier har jag läst finsk grammatik och fick en helt annan förståelse för den finska grammatiken, eftersom jag kunde prata finska. Jag upplever att jag nu utvecklats i mitt finska språk. På grund av min språkbakgrund blev jag intresserad av eklasstandem, eftersom det överensstämmer med mitt tankesätt om hur man lär sig språk.

I Finland finns en språkkurs som heter FinTandem, där parterna självständigt träffas lär sig ett språk. FinTandem började redan hösten 2002 på Vasa Arbis. Tanken var att FinTandem kunde skapa ett språkligt utbyte mellan finsk- och svenskspråkiga invånare i regionen. (FinTandem, 2018.) Projektet Klasstandem (2012–2015) var ett aktionsforskningsbaserat utvecklingsarbete där forskare från Åbo Akademi och Vasa universitet samarbetade med Vasa gymnasium och Vaasan lyseon lukio. Målet med projektet var att ”utveckla språkpedagogiska modeller för språkligt blandade elevgrupper inom ramen för undervisningen i det andra inhemska språket i Finland”.

Inom projektet ökades kunskapen om interaktionen mellan studerande, man utvecklade språkpedagogiska modeller och kunde kartlägga lärares kontakt över språkgränsen. (Tandempedagogik, 2019.)

Projektet Eklasstandem (2015–2018) är en virtuell tillämpning av klasstandem som bygger på kunskaper och erfarenheter från projektet Klasstandem. I både eklasstandem och klasstandem är det studerande som bildar tandempar med varandra och de samarbetar under lektioner i det andra inhemska språket. I klasstandem möts studerande fysiskt under målspråkslektionerna och i eklasstandem möts eleverna virtuellt via videosamtal. (Tandempedagogik, 2019.) I klasstandem samarbetar två närliggande skolor med olika skolspråk. Studerande från skolorna paras ihop till tandempar och dessa tandempar samarbetar tillsammans för att utvecklas i målspråket. (Tandempedagogik, 2018.) Många finländska kommuner är starkt enspråkiga, vilket betyder att dessa skolor inte kan samarbeta med en närliggande skola med annat skolspråk. Därför utvecklades eklasstandem, som är en virtuell tillämpning av klasstandem. (Engberg, Pörn & Karjalainen, 2016.)

I min magisteravhandling undersöker jag hur studerande i eklasstandem kommunicerar med varandra och specifikt hur studerande kommunicerar med varandra när färdigheter i målspråket inte räcker till. Jag analyserar situationer när det uppstår problem i interaktionen och vilka kommunikationsstrategier eller hjälpmedel studerande använder i dessa situationer. Kommunikationsstrategier i tandem har undersökts tidigare, dock har de inte undersökts i eklasstandem. Jag har dessutom analyserat videoinspelningar av ett tandempar som har begränsade färdigheter i målspråket, vilket kan ge en vidare aspekt i min analys eftersom min hypotes är att studerande med tämligen ringa färdigheter i målspråket stöter på andra språkliga problem än de som har högre kunskaper. Det är viktigt att se hur interaktionen mellan två studerande med lägre kunskaper i målspråket löser språkliga problem, eftersom det är viktigt att se hur dessa elever klarar av att interagera på målspråket. Enligt Löf m.fl. (2016) ska studerande som deltar i klasstandem eller eklasstandem paras ihop av lärare men studerandena får komma med önskemål om sin tandempartner. Utöver studerandenas önskemål ska lärare ta i beaktande deras kunskapsnivåer. Löf m.fl. (2016) menar att de utgående från erfarenheter insett att studerande som är på ungefär samma nivå fungerar bra ihop, förutsatt att de inte är mycket svaga. De menar att eftersom paret inte har ett gemensamt språk kan samarbetet mellan paret bli besvärligt.

Därför är det intressant att se hur studerande som har svaga kunskaper i målspråket interagerar med varandra för att kunna vidare utveckla konceptet eklasstandem.

Att välja att fortsätta forska inom projektet Eklasstandem kändes som en självklarhet för mig eftersom jag i min kandidatavhandling kom fram till att studerande upplevde att de genom eklasstandem började våga tala på målspråket (Hassel, 2018) vilket jag personligen anser att är viktigt för att faktiskt lära sig behärska ett språk, vilket också jag också belyser genom att lyfta upp Michael Longs (refererad i Abrahamsson, 2009) interaktionshypotes senare i avsnitt 2.2. Studerandes positiva attityd till eklasstandem (Hassel, 2018) visar på att det är viktigt att vidare forska i eklasstandem.

1.1 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med avhandlingen är att undersöka hur studerande upprätthåller interaktionen och gemensam förståelse när det uppstår problem i samband med språkproduktion eller -förståelse och utifrån detta syfte utformades följande forskningsfrågor:

1. Hurdana språkliga problem förekommer i eklasstandemparets interaktion?
2. Vilka kommunikationsstrategier använder studerandena för att upprätthålla interaktionen?
3. Vilka hjälpmedel använder studerandena för att upprätthålla interaktionen?

Min hypotes är att jag i min undersökning ser hur studerande med begränsade färdigheter i målspråket upprätthåller kommunikationen med hjälp av kommunikationsstrategier och olika hjälpmedel. Jag antar att studerande kommer att använda kommunikationsstrategier för att lösa problem som uppstår i interaktionen baserat på de tidigare studier som gjorts inom området.

Karjalainen (2011) har forskat i kommunikationsstrategier i FinTandem. Hon undersökte hur andraspråkstalare använder kommunikationsstrategier genom att analysera samtal mellan tandempar i FinTandem. Karjalainen kom fram till att ordförrådet är det som informanterna upplevt som problematiskt. Undersökningen visade också att informanterna i många fall använde sig av en kombination av olika kommunikationsstrategier för att lösa ett problem i interaktionen. Mård (2002) undersökte hur barn i språkbud kommunicerar med varandra. Mård kom fram till att

språkbadsbarn som är mera talföra använder intralingvala strategier, medan de mindre talföra barnen använder interlingvala strategier. Järvisalo (2015) har undersökt kommunikationsstrategier i klasstandem genom att analysera inspelningar från fyra klasstandemlektioner av samma tandempar. Järvisalo kom fram till att studerande i klasstandem flitigt använde sig av kommunikationsstrategier men att det fanns en skillnad på hur de använde kommunikationsstrategier. Enligt Järvisalo använde den finskspråkiga informanten interlingvala strategier, medan den svenskspråkiga använde sig av intralingvala strategier (se avsnitt 2.5).

1.2 Centrala termer

I avhandlingen kommer jag att använda mig av specifika termer. Jag kommer i detta kapitel att motivera varför jag har valt att använda dessa termer.

De första termerna som specificeras är *kommunikation* och *interaktion* vilka är närliggande i betydelse. I Svenska Akademiens Ordlista (SAOL, 2014) definieras kommunikation som ”samtal; överföring av information” och interaktion definieras som ”socialt växelspel mellan personer i kontakt”. Avhandlingen innehåller båda termerna eftersom de tjänar olika syften.

I avhandlingen kommer jag också att nämna *andraspråk* som enligt Abrahamsson (2009, s. 13) är det språk som tillägnats efter förstaspråket har etablerats. Förstaspråket är det språk som en individ exponeras för först och kan likställas med termen modersmål. Jag använder mig inte av termen främmande språk för att beskriva språk som lärts in efter modersmålet eftersom enligt Abrahamsson (2009, s. 14) är främmande språk ett språk som lärs in i en miljö där användningen av språket inte är naturligt. Eftersom studerande i projektet Eklasstandem lär sig det andra inhemska språket passar termen andraspråk bättre.

Termen *målspråk* kommer också att vara en central del av min avhandling. Målspråk är det språk som är målet med inläringen. När en inlärare använder sig av målspråket kan den skilja sig från själva målspråkssystemet, målspråket kan vara enklare och mindre stabilt, vilket ofta brukar definieras som interimsspråk eller inlärarspråk. (Abrahamsson, 2009, s. 14.) Jag kommer att använda mig av termen målspråk eftersom

informerarna i undersökningen har som mål att lära sig det andra inhemska språket och jag anser därför att termen målspråk är en mycket beskrivande term.

Jag vill också lyfta upp ordet *problem* som jag använder bland annat i mitt syfte. När jag i min avhandling använder ordet problem syftar jag på de språkliga problem som studerande kan stöta på när de interagerar med varandra. Som forskare kan jag inte säkerställa att studerande upplever att de har problem i språkproduktionen, de problem jag identifierar i mitt material är de jag observerar, inte problem som studerande upplever.

2 Andraspråksinläring i eklasstandem

I detta kapitel presenteras den teoretiska bakgrunden till eklasstandem. I avsnitt 2.1 presenteras kort forskningen kring andraspråksinläring och dess bakgrund. I avsnitt 2.2 behandlas tandempedagogik, olika tandemformer och forskning i tandem i Finland.

2.1 Andraspråksinläring

Forskning inom andraspråksinläring är ganska nytt. Behaviorismen var den allmänrådande teorin mellan 1930 och 1960. Inom behaviorismen menar forskare att mänskligt beteende byggde på vanor vilket resulterade i drillning och imitation i språkundervisningen. En annan central del i behaviorismen var transfer, alltså hur det redan inlärd beteendet kunde påverka inläring av nya beteenden. Som en följd på behaviorismen kom den kontrastiva analysen, där man tänkte sig att modersmålet eller förstaspråket påverkade inläringen av andraspråket negativt eftersom förstaspråkets struktur överfördes direkt och att det var orsaken till de grammatikaliska misstagen och felen individen gjorde på andraspråket. (Abrahamsson, 2009, s. 30–34.)

Kontrastiva analysen blev starkt kritiserad och övergavs nästan helt vid 1960-talets slut. Som kontrast till den kontrastiva analysen menade Chomsky att språket är en medfödd egenskap som människan har, eftersom han insåg att människor kan bilda meningar som de inte tidigare har hört, alltså meningar som inte lärts in via imitation. Chomsky var upphovsmannen till den generativa grammatiken och han menade att alla föds med en språkinlärningsutrustning (LAD, Language Acquisition Device) som, enligt Chomsky, automatiskt börjar fungera när barnet utsätts för ett språk. Under 1960-talet och i början av 1970-talet undersökte forskare barns förstaspråkstillägnande som ledde till den moderna andraspråksforskningen. (Abrahamsson, 2009, s. 38–41)

På 1970-talet började forskare uppmärksamma samspelet mellan inlärare och infödd och forskare såg att det fanns samband mellan andraspråksinläring och interaktionen mellan inlärare och en modersmålsanvändare. Long (refererad i Abrahamsson, 2009, s.180) lanserade sin interaktionshypotes, där han menade att inflödet blir begripligt genom modifieringar av interaktionsstrukturen.

Sådana modifikationer uppstår bl.a. ur så kallad förhandling (eng. negotiation eller negotiation of meaning), vilken är ett resultat av att någon av parterna i en konversation signalerar bristande förståelse. För att upprätthålla en fungerande kommunikation tillämpar alltså den infödde (men ibland även inläraren) en mängd strategier vilka har till uppgift att undvika samt att reparera redan uppkomna förståelseproblem. (Abrahamsson, 2009, s. 180–181.)

Dessa modifikationer antas gynna andraspråksinläringen. Abrahamsson menar också att fastän skolorna idag har gått från undervisningstraditioner som betonade översättnings- och grammatikövningar till en mera kommunikationsbaserad undervisning så saknar andraspråksklassrummet möjligheten till inflöde och interaktion. Han menar att största delen av inflödet kommer från språkläraren, som också använder sig av lärarspråk, som skiljer sig från hur infödda talar. Eftersom elever interagerar för det mesta med språkläraren i klassrummet saknas också förhandlingsaspekten i interaktionerna. (Abrahamsson, 2009, s.192.)

Interaktionellt perspektiv på andraspråksinläring, enligt Hammarberg (2004, s. 60) centrerar samarbetet mellan inlärare och den språkliga omgivningen, till skillnad från tidigare forskning som fokuserat på språket eller språkinlärarens inre aktivitet. Han menar att det interaktionella perspektivet ser interaktion som grundläggande. Hammarberg visar också på att forskning om interaktionens betydelse i inlärningsprocessen är av stor vikt. Samtal mellan målspråkstalare och inlärare har enligt Hammarberg (2004, s. 61) varit en vanlig typ av interaktion att undersöka och visat att parterna intagit novis/expert roller när de samtalat.

Dysthe (2003, s. 31) menar att inläring sker via kommunikation och samspel mellan elever och att språk är ett grundläggande element i läroprocessen. Hon menar också att sociokulturella perspektiv på lärande är att kunskap skapas genom samarbete, inte genom individuella processer. Samarbete och interaktion är helt avgörande för lärande.

Enligt Säljö (2000, s. 36) är människan en genuint kommunikativ varelse och har behov av att kommunicera med personer i sin omgivning. Han menar också att människan blir delaktig i kunskaper och färdigheter genom kommunikation (Säljö, 2000, s. 36). Sociokulturell teori har sitt ursprung i en socialt orienterad utvecklingspsykologi av Vygotskij (nämnd i Hammarberg, 2004, s. 65) där barnets tänkande står i centrum. Grundtanken är att social kontakt utvecklar språket och att språkinläring är en del av människans socialisation. Språkinläring, enligt det

sociokulturella perspektivet, uppstår när man samspelar med individer som behärskar språket. Hammarberg (2004, s. 65) menar också att språklig stöttning (scaffolding) som inläraren får från samtalspartnern är ett viktigt konstruktivt inslag. Stöttning kan vara t.ex. rättelser, ifyllnader, omformuleringar, tolkningar eller utveckling av det som redan blivit sagt. Denna stöttning sker ofta mellan experter och noviser. Enligt Maybin, Mercer & Stierer (nämns i Lindberg, 2004, s. 472) finns det två kriterier som behöver uppfyllas för att en viss typ av hjälp ska karaktäriseras som stöttning. Novisen ska kunna lösa en uppgift med expertens hjälp och novisen ska som ett resultat av stöttningen nå en högre nivå av självständig kompetens.

2.2 Tandempedagogik

Tandem har sitt ursprung i ett ungdomsutbyte mellan Tyskland och Frankrike på 1960-talet (Tandempedagogik, 2019) och tandem har efter det spridit sig i Europa (Kötter, 2002, s. 35). Kötter menar att tandem är när två personer med intresse för att lära sig varandras modersmål träffas öga mot öga, korresponderar via e-post eller kommunicerar med varandra på annat sätt för att öva sig på målspråket (Kötter, 2002, s. 35). ”Det viktigaste målet för inläringen är färdigheten att kommunicera på det främmande språket” (Brammerts, 2003, s. 15). Tandem kan dock inte ersätta den traditionella språkundervisningen utan tandem kan bygga vidare och komplettera den (Jonsson, Brammerts & Little, 1996).

Tandem är delat upp i två former; face-to-face tandem där studerande möts fysiskt och e-tandem där de möts virtuellt. Eftersom tekniken har utvecklats snabbt har också möjligheterna för e-tandem ökat, förut var e-tandem främst kommunikation via e-post. Under det senaste årtiondet har e-tandem utvecklats och kan också utföras i realtid mellan en eller flera individer med hjälp av olika videokonversationer. (Engberg, Pörn & Karjalainen, 2016.)

Björklund m.fl. (1996) menar att språk är något man lär sig genom användning av språket och att det krävs autentiska situationer för att studerande ska hitta motivationen att fortsätta studera språket, dess ord och grammatik. Kötter (2002) menar att enligt Swain's Output Hypothesis ska en inlärare som uttrycker sig på målspråket också kunna engagera sig i diskussioner på målspråket som i sin tur betyder att autentiska

situationer under inläringen skulle ge inläraren de hjälpmedel som denne behöver för att kunna kommunicera på målspråket i vardagen.

Tandem bygger egentligen på två principer, autonomiprincipen och principen om ömsesidighet (Karjalainen, 2011). Autonomiprincipen går ut på att båda parterna själva ska få välja vad de vill ha ut av tandem och hur de ska lära sig det. Enligt Little (2003, s. 23–24) är människan autonom när hon kan utföra en uppgift utan hjälp, utanför sammanhanget där människan lärt sig uppgiften och när hon kan utföra uppgiften smidigt. Little (1991, s. 4) menar dock inte att autonomi är det samma som självstudier och att lärare därför skulle behöva ge upp all kontroll i ett klassrum. Autonomi är inte slutprodukten av lärandet utan den är inbyggd i processen av lärandet. Båda parterna sätter alltså upp egna mål för sitt lärande och klargör hur mycket eller lite hjälp den vill ha av sitt tandempar (Karjalainen, 2011). Den som ska lära sig ett språk via tandem måste själv ta ansvar över sitt lärande (Kötter, 2002, s. 36). Engberg m.fl. menar också att studerande ska ta ansvar över deras inlärningsprocess och att styra, planera och utvärdera inlärningsprocessen (Engberg, Pörn & Karjalainen, 2016). I klasstandem är möjligheten till autonomi mera begränsad än i informell tandem eftersom språklärarna i klasstandem följer läroplanen. Fastän språkläraren håller sig i bakgrunden under klasstandemlektionerna är det ändå hen som planerar och utvärderar studerandena. (Karjalainen m.fl, 2013.)

Den andra principen är att tandem ska vara ömsesidigt, alltså att båda parterna ska få ut lika mycket ur samarbetet. Tandem går ut på att båda parterna ska lära sig ett nytt språk och de måste då dela upp tiden så att båda får vara inlärare och fungera som språklig modell på sitt förstaspråk i tandem. (Karjalainen, 2011; Brammerts, 2003, s. 16.) Bägge parterna ska alltså bidra med färdigheter som den andra vill lära sig. Tandem är ett partnerskap där båda ömsesidigt stöttar varandra i lärandet. (Brammerts, 2003, s. 14.) I tandem hjälper bägge parterna varandra så som de blivit ombedda att göra (autonomiprincipen). Parterna undervisar inte i målspråket utan de hjälper varandra att lära. Enligt partnersns önskemål hjälper tandemparet och är beredd att stödja den inlärarautonomi som partnern har. (Brammerts, 2003, s. 18.)

Klasstandem skiljer sig från andra kommunikativa språkmodeller, eftersom tandem fokuserar på jämställdheten och ömsesidigheten mellan språken. Båda parterna ska fungera som stöd för inläraren och lära sig ett språk. Det som också skiljer sig från andra språkmodeller är att under en klasstandemlektion skall också grammatik läras ut

vilket i klasstandem utförs av språkläraren. Utgångspunkten i en tandemdiskussion är innehållet, språkliga problem som t.ex. grammatik ska tandemparet diskutera men på sidan av det tema som de diskuterar. (Karjalainen, 2015.)

Att lära sig och använda sig av det inlärd ligger nära varandra och behovet att kommunicera leder ofta till att man lär sig. Om målet är att studerande självständigt ska kunna använda målspråket måste målspråket vara det förhärskade kommunikationsmedlet. (Little, 2003, s. 25.) Enligt Brammerts (2003, s. 15) innebär språkinläring i tandem att lära sig genom autentisk kommunikation. Löf, Koskinen m.fl. (2016) är också överens om att autentiska övningar och uppgifter ökar motivationen till att vidare studera språket. Att lära sig ett språk i en autentisk situation är målet för tandemlärande men klassrumskontexten begränsar möjligheterna till en viss del. I Klasstandem strävar man ändå till att uppgifterna ska innehålla möjligheter till autentisk kommunikation för att studerande ska kunna förmedla information, känslor och tankar. (Hansell och Pörn, 2016.)

2.2.1 Olika tandemformer

I Finland började tandem med ett koncept som heter FinTandem som är en språkkurs där man paras ihop med en modersmålstalande som talar målspråket. Idén med FinTandem är att båda parterna i ett par ska lära sig av varandra, därför krävs det att personerna har olika modersmål och vill lära sig den andra partens modersmål. I FinTandem träffas deltagarna självständigt med sin partner och utöver detta ordnas också gemensamma träffar där tandemparet kan få stöd och träffa andra tandempar. Deltagarna har också möjlighet att få individuellt stöd. (FinTandem, 2018.)

Enligt Brammerts (2003) kan tandem anpassas till läroplansmässiga ramar. Klasstandem är en modifiering av tandem så att metoden passar in i skolkontext (Löf m.fl. 2016). Studeranden ska alltså kunna "mötas i autentiska interaktionssituationer och på ett jämställt sätt använda och utveckla sina färdigheter i det andra språket." (Karjalainen, 2015). Utöver klasstandemlektionerna, där studerande jobbar med sitt tandempar, har studerande en lektion i veckan där de behandlar t.ex. grammatik som kan vara svår för en förstaspråksanvändare att förklara (Karjalainen m.fl., 2015).

Klasstandem kan användas när två skolor med olika skolspråk ligger geografiskt nära varandra. Dessa skolor kan då samarbeta med varandra under de inhemska språkens lektioner. Studeranden från de olika skolorna paras ihop med varandra så att paret består av en finskspråkig och en svenskspråkig studerande. Paret kallas tandempar och detta tandempar studerar tillsammans varandras förstaspråk. När den svenskspråkiga studeranden har finsklektion hjälper och stöder den finskspråkiga studeranden och vice versa under svensklektionerna. Eftersom båda parterna i tandemparet fungerar som inlärare och språklig modell är samarbetet ömsesidigt och jämställt vilket är grundidén till tandem och en del i varför det skiljer sig från andra språkinlärningsmetoder. (Pörn & Karjalainen, 2013.)

I Klasstandem är målet att använda sig av ett målspråk åt gången, i praktiken samspelar dock båda språken (svenska och finska) fastän ett av språken fungerar som målspråk under lektionen. En del av uppgifterna studerande får under klasstandemlektionerna är t.ex. olika spel som är planerade så att både den svenskspråkiga och den finskspråkiga får använda målspråket. Endera finska eller svenska är dock fortfarande målspråket under lektionen. Utöver finska och svenska kan studerande också använda sig av ett tredje språk. (Karjalainen m.fl. 2015.) Att använda ett tredje språk är dock inte målsättningen med tandem, studerande ska i första hand interagera med varandra på det språk som lektionen är ämnad för, alltså svenska på svensklektionerna och finska på finsklektionerna.

Om klasstandem sker i klassrummet så sker också eklasstandem i klassrum men till skillnad från klasstandem kan eleverna i de olika språkgrupperna befinna sig på olika orter runt om i landet. Att kunna utföra ett tandem samarbete på samma ort är inte alltid möjligt men med dagens teknik är det möjligt att ha tandem via internet där båda parterna kan befinna sig på sin hemort (Jonsson, Brammerts & Little, 1996, s. 5). Också Engberg, Pörn och Karjalainen (2016) belyser att det exempelvis i Finland kan vara svårt att ordna samarbeten med skolor med annat målspråk för att det finns områden i Finland som är starkt svenskspråkigt eller finskspråkigt och därför har skolor i dessa områden inte möjlighet att kontakta en närliggande skola med annat målspråk.

I projektet Eklasstandem (2015–2018) har Gymnasiet i Petalax och Leppävirran lukio deltagit och utvecklat eklasstandemmodellen. Studerande har haft tandemlektioner en gång i veckan och dessa tandemlektioner har delats upp jämnt mellan språken. I

projektet Eklasstandem används Skype för att studeranden ska kunna kommunicera med varandra. (Tandempedagogik, 2019.) Skype fungerar som en telefon via internet men via Skype kan du också se den du talar med via videosamtal. Detta ger studeranden en möjlighet att inte bara kommunicera med rösten utan också med kroppsspråket. Man kan också skriva med varandra i realtid, alltså chatta, via Skype. (Ojanen, 2014.) I projektet används också delade dokument för att utföra skriftliga uppgifter, de kan alltså ge respons direkt till varandra under skrivprocessen. Uppgifterna under eklasstandemlektionerna ska motivera studerande till att diskutera och vara så mångsidiga som möjligt. (Tandempedagogik, 2019).

2.3 Tidigare forskning i finländsk kontext

Karjalainen (2011) gjorde en undersökning i olika kommunikationsstrategier i FinTandem där hon använde sig av audioinbandningar av FinTandempar. Hennes informanter bestod av universitetstuderande med svenska som huvudämne och informanter som redan var ute i arbetslivet men som inte var experter på det svenska språket. I hennes undersökning kom hon fram till att studerande till största delen använde intralingvala kommunikationsstrategier medan informanter från arbetslivet använde interlingvala kommunikationsstrategier. Karjalainen (2011) lade också märke till att informanterna koncentrerade sig starkt på ord och fraser när de markerade någonting som problematiskt. Hennes material visade också att den vanligaste intralingvala strategin var direkt begäran om hjälp och den vanligaste interlingvala strategin var kodväxling. Hon menar i sin avhandling att informanterna löste problem i kommunikationen med hjälp av kommunikationsstrategier eller att kommunikationsstrategierna ledde till att problemet löstes i samarbete med modersmålsalaren.

Järvisalo (2015) undersökte kommunikationsstrategier i Klasstandem. Hennes material bestod av videoinspelningar av ett tandempar under fyra klasstandemlektioner. Järvisalo gjorde en kvalitativ undersökning med drag av kvantitativ och komparativ metod. Hennes material visade att båda informanterna flitigt använde kommunikationsstrategier. Den svenskspråkiga informanten använde främst intralingvala kommunikationsstrategier och den mest använda strategin var omstrukturering. Den finskspråkiga informanten använde främst interlingvala

strategier och hen använde sig mest av kommunikationsstrategin kodväxling. Järvisalo (2015) lade märke till att informanternas strategianvändning skilde sig från varandra och de vanligaste intralingvala strategin var omstrukturering medans den vanligaste interlingvala strategin var kodväxling.

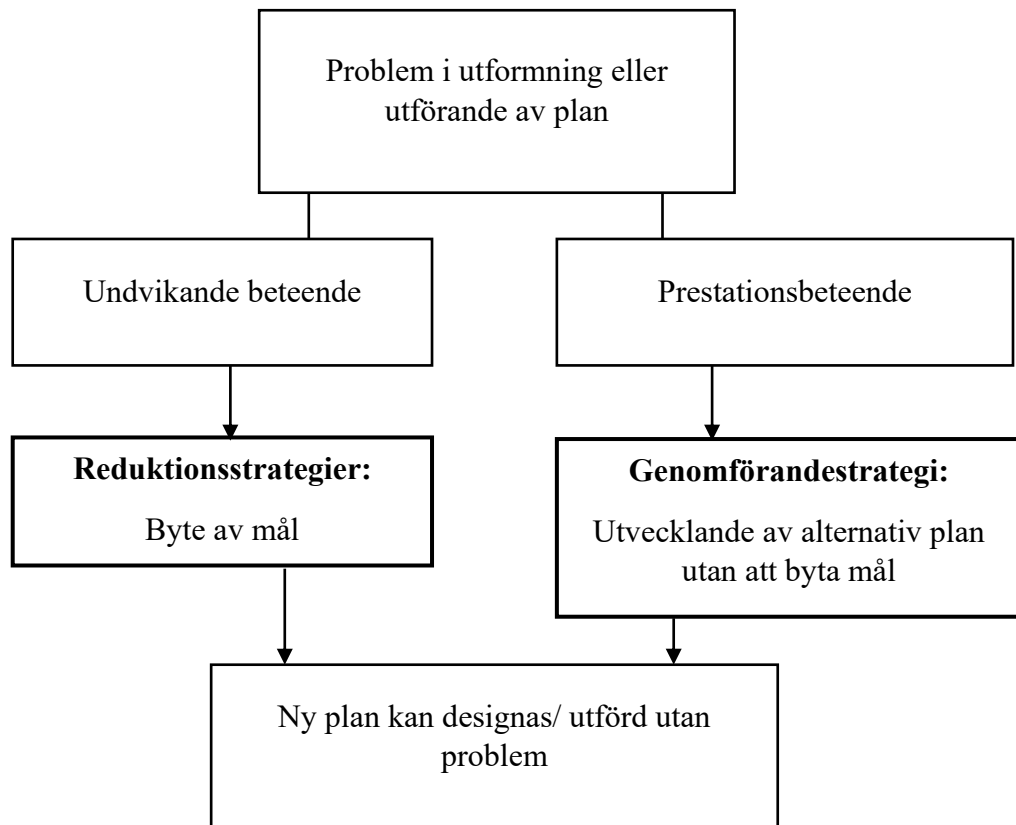
3 Strategier för att upprätthålla interaktionen

I detta kapitel kommer jag att presentera teorin kring kommunikationsstrategier, förklara skillnaden mellan kommunikationsstrategier och hjälpmedel och visa på den taxonomi som jag i min analys använder mig av.

Mitt syfte är att ta reda på hur studerande upprätthåller kommunikationen när det uppstår problem i interaktionen. Jag antar att studerande använder sig av kommunikationsstrategier som lösning på interaktionsproblem, men materialet visar också att studerande utöver kommunikationsstrategierna även använder hjälpmedel för att upprätthålla kommunikationen. Dessa hjälpmedel är t.ex. smarttelefon eller uppgiftsinstruktioner. Jag kommer att vidare beskriva dessa hjälpmedel i avsnitt 3.2.

3.1 Kommunikationsstrategier

Kommunikationsstrategier är ”ett medvetet manipulerande med målspråket för att fylla ett uttrycksbehov, där kunskaper om det normala uttrycket saknas” (Viberg, 1992, s. 43). Kommunikationsstrategier är en kognitiv företeelse enligt Hammarberg (2004, s. 57) och är ett sätt att göra sig förstådd ifall man inte kommer ihåg eller vet hur man ska uttrycka sig i en given situation. Kommunikationsstrategier kan delas upp i olika underkategorier men de två största kategorierna enligt Færch och Kasper (1984) är strategier som är menade att lösa problem och strategier som reducerar problem (se Figur 2). I enlighet med Færch och Kasper menar Yule och Tarone (1997) att strategier som reducerar problem till exempel att undvika, ändra eller att överge kommunikativa mål när man möts av ett språkligt problem i kommunikationen. Strategier som är menade för att nå det kommunikativa målet, alltså att lösa problemet, är att använda sig av olika alternativa kommunikationsresurser. (Yule & Tarone, 1997, s. 18).

Figur 2. Færch & Kaspers figur (1983, s. 37) olika beteende och olika strategier.

Språkanvändare och speciellt andraspråksanvändare stöter ofta på situationer där de inte har tillräckliga kunskaper för att nå deras kommunikativa mål. Språkanvändaren konfronteras med ett kommunikationsproblem som kräver en strategisk plan för att lösas. (Færch & Kasper, 1984.) Också Hammarberg (2004, s. 59) betonar att alla språkanvändare använder kommunikationsstrategier men en andraspråksanvändare har mera skäl till att använda kommunikationsstrategier oftare. Tarone belyser att andraspråksanvändare är kapabla att använda sitt begränsade målspråk med hjälp av kommunikationsstrategier. Till exempel ifall en andraspråksanvändare inte kan ett ord eller en fras kan hen använda andra syntaktiska strukturer för att nå sitt kommunikativa mål. (Tarone, 1980.)

3.1.1 Definitioner

Enligt Karjalainen (2011) definieras kommunikationsstrategier som antingen interaktionellt eller psykolingvistiskt. Wagner och Firth (1997, s. 325) menar att den

interaktionella definitionen på kommunikationsstrategier är element i interaktionen och det psykolingvistiska är element i kognitiva processer hos talaren. Ett interaktionellt perspektiv på kommunikationsstrategier ser strategierna som element i en pågående diskussion. Psykolingvistiska perspektiv är enligt Færch och Kasper (1984) att man lokaliserar kommunikationsstrategier i underliggande kognitiva strukturer och klassificerar dem som verbala planer.

Karjalainens definition på kommunikationsstrategier är:

Talarens alternativa språkliga lösningar för att (eventuellt i samarbete med samtalspartnern) fortsätta kommunikationen i en situation där språket orsakar problem i att uttrycka den tanke hen vill meddela. Kommunikationsstrategierna kompenserar brister i talarens språkförmåga. (Karjalainen, 2011)

Karjalainen ser alltså på hur kommunikationsstrategier fungerar i interaktion, med fokus på andraspråksanvändaren, inte vilka kognitiva processer som leder till vilken strategi som används (Karjalainen, 2011).

Mård (2002) betraktar KS som problemorienterade och ser på kommunikationsstrategier som en tillfällig lösning. Enligt Mård (2002) är kommunikationsstrategier alltid en tillfällig lösning eftersom olika situationer kräver att språkanvändaren ska ta ställning till nya språkliga problem. Mård (2002) definierar kommunikationsstrategier som:

En tillfällig lösning som andraspråksanvändarna anser vara ett lämpligt alternativ i den ifrågavarande kontexten när det av språkliga skäl är omöjligt för dem att förmedla sitt meddelande på önskat sätt. (Mård, 2002, s. 68.)

I denna studie kommer jag att undersöka hur ett tandempar löser språkliga problem som hindrar dem från att fortsätta sin interaktion. Därför kommer jag att se på både förstaspråksanvändaren och andraspråksanvändarens sätt att lösa språkliga problem med kommunikationsstrategier. Min definition av kommunikationsstrategier är en kombination av Mård (2002) och Karjalainens (2011) definitioner och lyder:

Ett sätt för språkanvändare att göra sig förstådd fastän ordförrådet är bristande. Kommunikationsstrategin är en tillfällig lösning som kan användas av både förstaspråksanvändare eller andraspråksanvändare.

3.1.2 Taxonomi

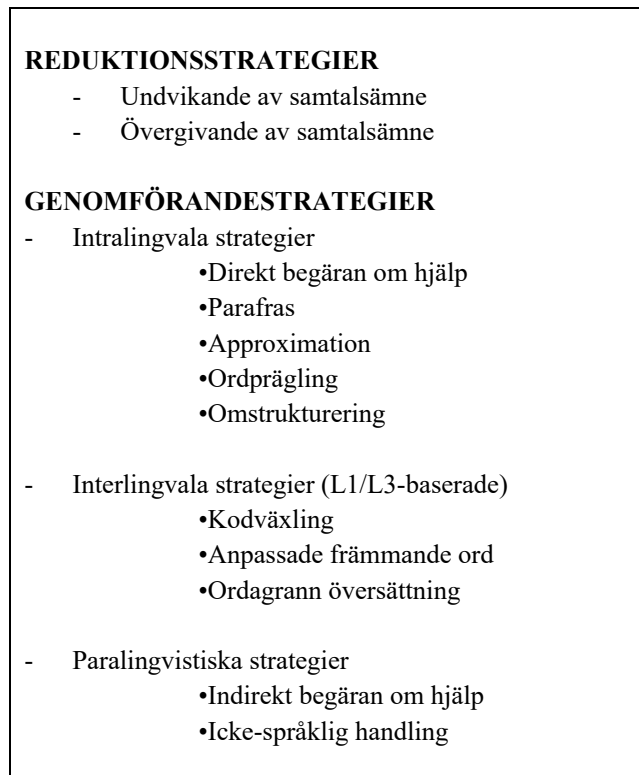
Taxonomier för kommunikationsstrategier har fokuserat på att identifiera och kategorisera olika kommunikationsstrategier som andraspråksanvändaren använder. Det finns olika taxonomier som i stora drag innehåller liknande huvuddelar men strukturen ser annorlunda ut. (Karjalainen 2011.)

<i>Karjalainen 2011</i>	<i>Mård 2002</i>	<i>Færch & Kasper 1980, 1984</i>	<i>Tarone 1980, 1983</i>
1.Reduktionsstrategi	1. Reduktionsstrategi	1. Reduktionsstrategi	1. Undvikande
1.1 Undvikande av samtalsämne		1.1 Funktionella reduktionsstrategier	1.1 Undvikande av samtalsämne
1.2 Övergivande av samtalsämne			1.2 Övergivande av samtalsämne
2. Genomförandestrategi	2. Genomförandestrategi	2. Genomförandestrategi	
2.1 Intralingval strategi	2.1 Intralingval strategi, inomspråklig strategi	2.1 Interimspråksbaserad strategi	2 Parafras
2.1.1 Direkt begäran om hjälp	2.1.5 Direkt hjälpsökande	2.1.1.1 Direct appeal <i>Direkt begäran om hjälp</i>	3.3 Appeal for assistance <i>Begäran om hjälp</i>
2.1.2 Parafras	2.1.4 Parafras	2.2.1.4 Paraphrase <i>Parafras</i>	2.3 Circumlocution <i>Omskrivning</i>
2.1.3 Approximation	2.1.1 Approximation	(2.2.1.1 Generalization) <i>(Generalisering)</i>	2.1 Approximation <i>Approximation</i>
2.1.4 Ordprägling	2.1.3 Ordprägling	2.2.1.3 Word coinage <i>Ordprägling</i>	2.2 Word coinage <i>Ordprägling</i>
2.1.5 Omstrukturering	2.1.2 Omstrukturering	2.2.1.2 Restructuring <i>Omstrukturering</i>	-
2.2 Interlingval strategi	2.2 Interlingval, utomspråklig strategi	2.2.2 L1/L3-based strategy <i>L1/L3-baserad strategi</i>	3 Transfer/Borrowing <i>Transfer/Lånande</i>
2.2.1 Kodväxling	2.2.1 Kodväxling	2.2.2.1 Code switching <i>Kodväxling</i>	3.1 Language switch <i>Språkbyte</i>
2.2.2 Anpassade främmande ord	-	2.2.2.2.1 Foreignizing <i>Anpassade främmande ord</i>	-
2.2.3 Ordgrann översättning	-	2.2.2.2.2 Literal translation <i>Ordgrann översättning</i>	3.2 Literal translation <i>Ordgrann översättning</i>
2.3 Paralingvistisk strategi	2.3 Icke-språklig strategi	2.2.3 Nonlinguistic strategy <i>Icke-språklig strategi</i>	3.4 Mime <i>Mimik</i>
2.3.1 Icke-språklig handling	2.3.1 Icke-språklig handling	-	
2.3.2 Indirekt begäran om hjälp	2.3.2 Indirekt hjälpsökande	2.1.1.2 Indirect appeal <i>Indirekt begäran om hjälp</i>	-

Figur 3. Karjalainens (2011, s. 68.) sammanställning av "Olika forskares motsvarigheter till de termer som används för olika kommunikationsstrategier i min studie."

I analysen används Karjalainens (2011) taxonomi för kommunikationsstrategier. Karjalainens taxonomi är skapad utgående från taxonomier av Mård (2002), Færch

och Kasper (1984) och Tarone (1980) (se Figur 3) och jag anser att hennes taxonomi är lämplig för min undersökning. Karjalainens taxonomi bygger på ett andraspråksperspektiv. I min analys har jag också valt att se på kommunikationsstrategier ur ett förstaspråksperspektiv. Taxonomin fungerar ur ett förstaspråksperspektiv men forskaren behöver tänka om vissa strategier så att de passar in för en förstaspråksanvändare.

Figur 4. Karjalainens (2011) taxonomi för kommunikationsstrategier

Reduktionsstrategier är när man undviker det språkliga problemet, endera genom att helt överge samtalsämnet eller genom att undvika samtalsämnet helt och hållet. Eftersom studerande i projektet Eklasstandem får specifika uppgifter som de ska utföra kan de ha svårt att undvika samtalsämnena. Vid användning av *genomförandestrategier* ämnar språkanvändaren att på ett annat sätt uttrycka sig, än så som hen hade planerat till en början.

3.1.3 Intralingvala strategier

Intralingvala strategier är baserade på lektionens målspråk (Karjalainen, 2011). I min undersökning analyserar jag både den svenskspråkigas användning av intralingvala

strategier, då hen har finska som målspråk, och den finskspråkigas som har svenska som målspråk. Jag analyserar också när informanterna använde intralingvala strategier på sitt förstaspråk. Detta innebär t.ex. att den svenskspråkiga informanten kan be direkt om hjälp på svenska under en svensklektion.

Bialystok (1983, s. 105) menar att de inlärare som har mera erfarenhet av att använda kommunikationsstrategier tenderar att använda strategier baserade på målspråket än de kommunikationsstrategier som är baserade på förstaspråket eller ett främmandespråk. Att använda intralingvala strategier innebär att man kan fortsätta samtala på målspråket fastän man inte kan ett specifikt ord eller uttryck som man skulle vilja använda i den givna situationen (Karjalainen, 2011).

Den första intralingvala strategin är *direkt begäran om hjälp*. Man berättar till sitt tandempar att man har språkliga problem genom att fråga på andraspråket. Att direkt begära hjälp av sin samtalspartner är tydligt för båda parterna (Færch & Kasper 1980, s. 97). Enligt Karjalainen (2011, s. 83) kan också dessa direkta frågor kombineras med andra kommunikationsstrategier.

Genom att använda *parafras* som strategi löser inläraren ett problem i planeringsskedet genom att fylla ut det "tomrummet" hen har i planen (Færch & Kasper, 1980, s. 96). Då inläraren saknar terminologin eller ett ord kan hen då använda parafras genom att beskriva objektet (Jourdain, 2000, s. 185). Användningen av parafras möjliggör att man kan hålla igång interaktionen med samtalspartnern och fortsätta kommunicera på målspråket (Karjalainen, 2011, s. 83).

Approximation innebär att inläraren använder ett lexikalt substitut för det ord hen inte kan i tron om att bli förstådd i alla fall (Færch & Kasper, 1980, s. 95). Karjalainen (2011, s. 83) räknar också med "ord och fraser som är fonetiskt näraliggande det ord/den fras som avses" och menar att approximation baserar sig på språklig likhet.

Ordprägling är inlärarens egna påhittade ord som inte finns i målspråket (Karjalainen 2011, s. 83). *Omstrukturering* är när inläraren börjar en mening men inser att hen inte vet hur hen ska fortsätta och måste omformulera meningen mitt i (Karjalainen, 2011, s. 83).

3.1.4 Interlingvala strategier

Interlingvala strategier är baserade på inlärarens förstaspråk eller ett främmandespråk (Karjalainen, 2011, s. 84). Interlingvala strategier innebär att förstaspråket eller främmandespråket används på ett eller många lingvistiska nivåer (Færch & Kasper 1984, s. 50). En interlingval strategi är *kodväxling* där man byter språk från målspråket till ett förstaspråk eller ett främmandespråk. Man kan kodväxla både enstaka ord eller hela meningar. (Færch & Kasper 1980, s. 93.)

Anpassade främmande ord är enligt Bialystok (1983, s. 106) när man använder målspråkets struktur och lexikon för att skapa ett direkt översatt ord från sitt förstaspråk. Karjalainen (2011, s. 85) menar också att det är en skillnad mellan kodväxling och anpassade främmande ord då man i kodväxling följer förstaspråkets regler medan man med anpassade främmande ord anpassar ordet till målspråkets regler.

Ordagrann översättning innebär att man direkt översätter ord på förstaspråket till andraspråket eller till ett främmandespråk (Færch & Kasper 1980, s. 93). Enligt Karjalainen (2011, s. 85) kan detta fungera ifall språken har likadana uttryck men ifall språken inte har likadana uttryck kan innebörden bli helt oförståelig.

3.1.5 Paralingvistiska strategier

Paralingvistiska strategier innebär att språkanvändaren använder miner, gester eller ljudimitationer för att uttrycka sig (Færch & Kasper 1984, s. 51). Eftersom videomaterialet både visar ljud och bild kan jag registrera också ifall studerande använder sig av paralingvistiska strategier som gester. Enligt Færch och Kasper (1980, s. 98) är paralingvistiska strategier ett sätt för språkanvändaren att understryka eller stöda andra verbala strategier. Færch och Kasper menar också paralingvistiska strategier har en viktig funktion vilket är att vädja till samtalspartnern (Færch & Kasper, 1980, s. 98).

3.2 Hjälpmedel som strategi för att upprätthålla interaktionen

Utöver kommunikationsstrategier använder studerande hjälpmedel när de stöter på problem i interaktionen. I vissa fall börjar studerande med att använda en kommunikationsstrategi men när de inte kan lösa det språkliga problemet med kommunikationsstrategier väljer de ofta att använda hjälpmedel för att lösa det kommunikativa eller språkliga problem de stött på. I några fall använder studerande hjälpmedel direkt. (se utdrag (1), *Skidspår*, eller utdrag (2), *Frihet*)

Analysen visar att informanterna använder sin smarttelefon som hjälpmedel. Dock avslöjar inte materialet om informanterna använder sig av ett översättningsprogram eller en ordlista när de använder sin telefon. Det videomaterialet visar är att studerande skriver in ord de inte kan på sin telefon och får en översättning, som ibland kan vara felaktig. Videomaterialet visar ej heller ifall de hittat en översättning eller ifall de kommit på ordet av sig själva. I ett skede av videomaterialet visar Elmi sin telefon till webbkameran för att hen inte kan uttala ordet och på så vis kan hen undvika missförstånd genom att visa telefonens skärm så att Niki kan se vilket ord hen menar. Videomaterialet visar då att Elmi använder sig av ett översättningsprogram (Google translate) men det går inte att utesluta att de även använder andra program eller applikationer. Detta kommer framöver att definieras som användning av telefonen, eftersom jag inte kan vara säker på exakt hur studerande använder sig av sin smarttelefon. Ibland använder studerande uppgiftspapper som stödmaterial men i videomaterialet kan jag inte se vad som står på pappret och därför kan jag inte avgöra ifall det är studerandes egna anteckningar eller skriftliga anvisningar som de fått från deras språklärare.

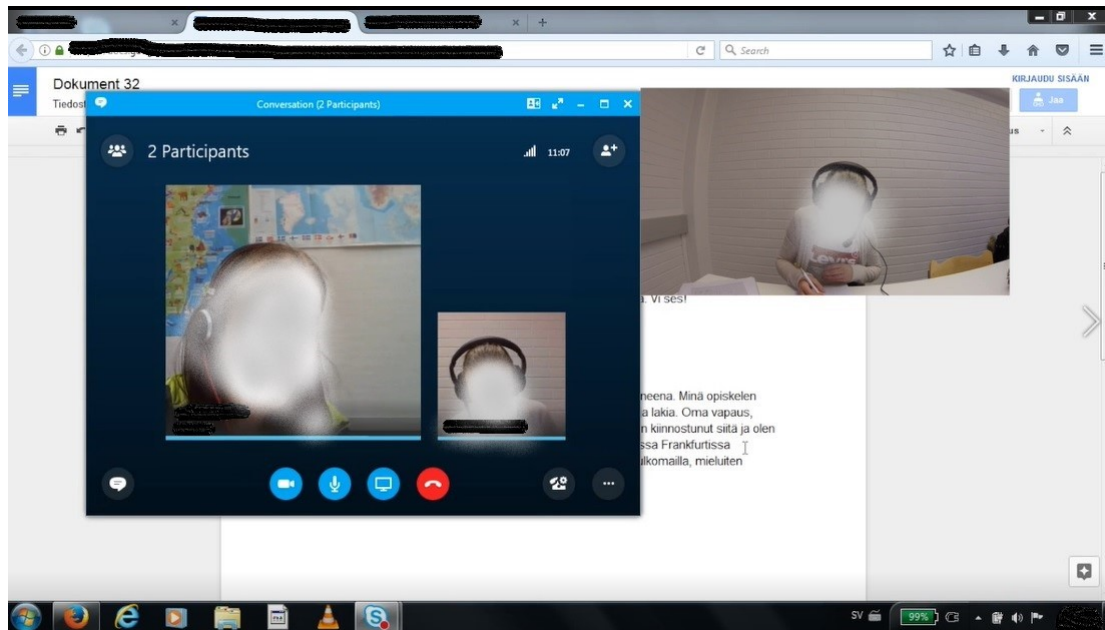
4 Material och metod

I detta kapitel presenteras undersökningens material och metod. I avsnitt 4.1 presenteras insamlingen av materialet och materialets omfattning. Bearbetningen av materialet behandlas i avsnitt 4.2.

4.1 Material

Materialet som används i denna avhandling har samlats in inom projektet Eklasstandem. Projektet Eklasstandem (2015–2018) bedrivs vid Åbo Akademi som ett utvecklingssamarbete med Gymnasiet i Petalax och Leppävirran lukio. Studerande i de två gymnasieskolorna samarbetar på språklektionerna under hela läsåret. Projektet Eklasstandem är del av en obligatorisk kurs i det andra inhemska språket. En svenskspråkig studerande paras ihop med en finskspråkig studerande och de samarbetar via Skype under språklektionerna. I projektet Eklasstandem studeras utvalda fokuspar genom video- och skärminspelningar. (Tandempedagogik, 2019.)

Materialet till min undersökning är från ett fokuspar. Materialet består av skärminspelningar från dator och videoinspelningar från en extern Go Pro kamera, en så kallad aktionkamera, som har filmat den svenskspråkiga studerande. I det insamlade materialet från Go Pro kameran syns vad den svenska studerande gör vid sitt bord. I fortsättningen kommer jag använda ordet videoinspelningar och syfta på båda inspelningarna eftersom skärminspelningen och videomaterialet från den externa Go Pro kameran har synkroniserats så att man kan få mera täckande bild av situationen (se figur 1.).

Figur 1. Skärmdump av videomaterialet.

Inspelningarna utfördes på ett tandempar, varav materialet till undersökningen består av fyra lektioner. Två av lektionerna är i ämnet finska, där den svenskspråkiga studerande har en lärande roll och den finskspråkiga studerande stöder och hjälper. De andra två lektionerna är i ämnet svenska där rollerna är ombytta (se avsnitt 2.3). Videoinspelningarna utfördes under slutet av höstterminen och ligger tidsmässigt nära varandra. Under de fyra lektionerna gjorde tandemparet uppgifter kring temat julen, Norden, arbetslivet och studier.

4.2 Metod

Min undersökning är en kvalitativ interaktions analys av videomaterial. En kvalitativ undersökning baserar sig på forskarens uppfattningar eller tolkningar av materialet forskaren undersöker. Forskaren undersöker på djupet och intresserar sig i det säregna och det unika. (Holme & Solvang, 2012, s. 76.)

Interaktions analys är en metod för empirisk undersökning av interaktion mellan människor. När man använder sig av interaktions analys undersöker man tal, ickeverbal interaktion och användning av teknologi. Man identifierar också problem och människornas lösningar på problemen. När en forskare använder sig av

interaktions analys som metod exciperar hen det som är intressant från materialet och transkriberar endast det. (Jordan & Henderson, 1995.)

Bearbetningen av materialet inleddes med att titta genom hela materialet. Eftersom den totala mängden videomaterial är cirka 180 minuter långt väljer jag att inte transkribera hela videomaterialet. De sekvenser där informanterna har markerat att de har problem med att upprätthålla interaktionen har kodats, exciperats och transkriberats för analys. Enligt Arnfast & Jørgensen (2003, s. 49) kan pauser, suckar, tvekande, intonation eller en explicit fråga markera svårigheter. Wagner och Firth (1997, s. 325) menar också att avbrott i interaktionen är ett sätt för forskare att se att språkanvändaren har problem med att uttrycka sig. Jag utgår ifrån dessa problemmarkeringar när jag kodar mitt material. När jag granskar mitt material kan jag se att studerande tar långa pauser eller tvekar inför vissa ord eller fraser. I de flesta fall inleder studerande också med att direkt be om hjälp med ett ord eller en fras vilket också visar att de hade stött på ett språkligt problem.

När jag har tittat genom hela materialet och markerat de delar jag anser vara relevanta för undersökningen inleds transkriberingen. Transkriptionsnyckeln finns i bilaga 1. Under transkriberingen spelas videomaterialet på normal hastighet, vid behov pauser eller backar jag i materialet. I transkriptionerna är den finskspråkiga studerande markerad som Elmi och den svenskspråkiga studerande som Niki, vilka är fingerade namn (se kap. 5). Jag namnger transkriptionerna för att läsaren lättare ska kunna följa med i texten och jag väljer namnen för transkriptionerna utgående från vad tandemparet diskuterar om i utdraget. Eftersom materialet består av videoinspelningar har jag kunnat ta hänsyn till även olika paralingvistiska strategier (se avsnitt 3.1.3) så som gester och miner. Jag har samtidigt också observerat vad Niki gör vid sitt bord. Utöver detta har jag också kunnat transkribera språkliga repliker. Transkriptionerna innehåller allt studerande säger, också tvekljud som *eeh* och *ööh* har markerats. Ifall de studerande använder talspråk har jag skrivit ut exakt som de sägs (*katon- katson, oota- odota*). Jag har markerat korta pauser (ca 1–2 sekunder) med (.) och längre pauser med (...). Jag har inte mätt pausernas längd. Enligt Jordan och Henderson (1995) kan det vara viktigt att transkribera nonverbala gester och när informanter skriver något på ett gemensamt dokument.

Analysen utgår från vilka problem som de studerande stöter på och därefter kommer lösningarna på problemen att analyseras. Detta eftersom studerande ofta använder ett flertal kommunikationsstrategier eller hjälpmedel för att komma vidare i interaktionen. Därför analyseras inte materialet utgående ifrån kommunikationsstrategier utan lösningarna på de språkliga problemen kommer att beskrivas med hjälp av kommunikationsstrategier.

4.2.1 Reliabilitet, validitet och etik

Tillförlitlighet eller reliabilitet mäter huruvida ett tillvägagångssätt kan ge samma resultat under samma omständigheter men vid olika tillfällen (Bell, 2006, s. 117). Validitet betyder att man undersöker det man avser att undersöka. Reliabilitet och validitet har ett visst samband och man kan inte lämna bort den ena och koncentrera sig på den andra. (Patel & Davidson, 2011, s. 102.)

Ifall man inte tydligt kan mäta reliabiliteten, måste man försäkra sig om att undersökningen är tillförlitlig på andra sätt. Genom att "lagra" verkligheten genom att göra inspelningar i video eller ljud betyder att man kan se verkligheten i repris och på så vis försäkra sig om att man uppfattat allt korrekt. (Patel & Davidson, 2011, s. 104.) Eftersom jag analyserat videomaterial och har haft möjligheten att se på de inspelade lektionerna flera gånger har jag kunnat kontrollera att jag uppfattat vad informanterna har sagt. Jag anser därför att reliabiliteten på min undersökning är hög.

Enligt Patel och Davidson strävar forskaren som gör en kvalitativ undersökning efter en god validitet under hela forskningsprocessen eftersom validitet i en kvalitativ undersökning inte är relaterad till endast själva datainsamlingen. Hur bra forskaren kan skaffa underlag för en trovärdig tolkning, om forskaren lyckas fånga det som är mångtydigt och om forskaren kan formulera flera tolkningar kan visa på en hög validitet i en kvalitativ undersökning. (Patel & Davidson, 2011, s.106.) Jag anser att min undersökning har validitet eftersom jag kan visa på flera tolkningar av materialet och jag anser att jag har lyckats fånga mångtydigheter i mitt material.

Patel och Davidson poängterar att man måste värna om informanternas integritet och uppgifter om informanterna måste behandlas konfidentiellt. Informanterna måste också vara medvetna om vad deras medverkan i undersökningen kommer att innebära.

Som forskare behöver man också ha tillstånd att utföra en undersökning, exempelvis i en skola. (Patel & Davidson, 2011, s. 64.) Videomaterialet i min undersökning är en del av projektet Eklasstandem och informanterna är medvetna om att de deltar i projektet. Videomaterialet har behandlats konfidentiellt och informanternas kön och namn har fingerats för att skydda informanternas identitet.

5 Studerandes strategianvändning i eklasstandem

I detta kapitel presenteras analysen av videomaterialet. Jag har valt att analysera materialet utgående från när studerande stöter på språkliga problem. (Se avsnitt 3.2 för min definition av problem.) De språkliga problem som studerandena stöter på är problem i den språkliga förståelsen och den språkliga produktionen. I vissa fall har båda i tandemparet problem med att förstå och därför är avsnitt 5.2 delat in två underkategorier, när båda har problem med förståelsen och när andraspråksanvändaren (L2) har problem med förståelsen. De utdrag jag har valt anser jag belysa de typiska problem som informanterna stöter på och ger också en överblick av de olika strategier som informanterna använder för att upprätthålla interaktionen.

De exempel ur transkriptionen som presenteras i avsnitt 5.1 och 5.2 är nämnda som utdrag eftersom de är utdrag ur videomaterialet. Jag har också valt att namnge alla utdrag för att tillföra mera tydlighet. Raderna i utdragen är också numrerade för att läsaren lättare ska förstå vilken del av utdraget jag syftar på.

I avsnitt 5.1 analyseras informanternas sätt att upprätthålla interaktionen när de har förståelseproblem och i avsnitt 5.2 analyseras informanternas sätt att upprätthålla interaktionen när de har språkliga produktionsproblem. I analysen framkommer att tandemparet ofta använder flera kommunikationsstrategier och/eller hjälpmedel för att lösa problem i interaktionen och jag har därför valt att presentera analysen utgående från de problem de stöter på.

Jag använder mig av fingerade namn i min analys för att skydda informanternas identiteter. Den finskspråkiga studeranden har namnet Elmi och den svenskspråkiga Niki. Jag har valt könsneutrala namn, eftersom jag anser att informanternas kön inte har någon betydelse för min undersökning.

5.1 Språkliga produktionsproblem

I detta avsnitt exemplifieras olika tillvägagångssätt att lösa problem som uppstår när tandemparet har problem med att uttrycka sig.

Det som är mest framträdande är att Elmi kodväxlar till finska under svensklektionerna, alltså använder sig av en interlingval strategi. Eftersom Elmi talar

finska använder också Niki mycket finska under svensklektionerna. Niki använder ofta hjälpmedel för att lösa språkliga produktionsproblem, främst som andraspråksanvändare men också som förstaspråksanvändare. Båda informanterna använder paralingvistiska kommunikationsstrategier (indirekt begäran om hjälp) och intralingvala strategier (approximation och direkt begäran om hjälp).

Niki använder ofta telefonen för att komma på rätt ord. Utdrag (1), *Skidspår*, är ett exempel på det. Tandemparet har som uppgift att starta ett företag och har bestämt sig för ett hotell. De har bestämt sig för att hotellet ska rikta sig till aktiva motionärer och idrottare. Utdraget är från en finsklektion, Niki är andraspråksanvändare och Elmi är förstaspråksanvändare.

Utdrag (1) Skidspår

01 NIKI: ja ööh ja lähellä ööh (.) mikä skidspår
02 ((tar fram telefonen)) en tiedä mikä skidspår skid (.)
03 spår((skriver på telefonen)) eeh ladut?
04 ELMI: jo

Niki (L2) föreslår att hotellet ska ligga nära ett skidspår men vet inte vad skidspår är på finska. Niki ber om hjälp genom att säga att hen inte vet vad skidspår är på finska, samtidigt som hen använder telefonen för att söka upp översättningen (rad 2). Då Niki med frågande intonation säger "ladut" (rad 3) bekräftar Elmi att det är rätt och tandemparet kan gå vidare. I utdraget *Skidspår* använder Niki både ett hjälpmedel (telefonen) och två olika kommunikationsstrategier, en intralingval strategi (direkt begäran om hjälp) och en paralingval strategi (frågande intonation).

Utdraget (2), *Frihet*, exemplifierar också användningen av hjälpmedel, i detta fall smarttelefonen. I utdraget (2), *Frihet*, använder båda informanterna ett hjälpmedel för att vara säkra på att de förstår varandra. Utdraget är från en finsklektion, Elmi är förstaspråksanvändare och Niki är andraspråksanvändare. Tandemparet ska översätta en svensk text till finska.

Utdrag (2) Frihet

01 NIKI: ehm (...) frihet? minä en tiedä mikä frihet on
02 ((tar fram telefonen))

03 ELMI: frihet? ehm (...) ((tar fram telefonen))
04 NIKI: frihet ((skriver på telefonen)) vapaus!?
05 ELMI: ehkä? ((skriver på telefonen)) joo vapaus

Niki (L2) inleder med att direkt be om hjälp (rad1) och Elmi (L1) svarar med att indirekt visa att hen inte heller vet (rad 3). Niki hittar först översättningen ”vapaus” men Elmi söker också upp översättningen och bekräftar att det är rätt efter att hen också hade hittat översättningen.

Utdraget (3), ”Lat”, är från en finsklektion, Elmi är förstaspråksanvändare och Niki är andraspråksanvändare. De ska para ihop finska adjektiv med svenska adjektiv. På deras arbetspapper finns två kolumner, i den ena kolumnen finns de finska adjektiven och i den andra de svenska adjektiven. De har parat ihop några ord och näst på listan är ordet ”laiska”.

Utdrag (3) Lat
01 ELMI: laiska?
02 NIKI: en tiedä (.) mitä laiska
03 ELMI: se on niin kuin (...) laiska
04 NIKI: ((skrattar))
05 ELMI: siis kun ei tee mitään tai jos tekee niin tekee huonosti
06 NIKI: onko (.) se on lat
07 ELMI: ehkä? mä vielä tarkistan mutta saattaa olla
08 ((båda tar fram telefonen))
09 ELMI: mm joo (.) joo
10 NIKI: joo

Eftersom lektionen är en finsklektion och tandemparet parar ihop finska ord med svenska ord inleder Elmi (L1) med att fråga Niki (L2) ifall hen vet vad ordet ”laiska” är. Elmi använder en intralingval strategi, parafras, (rad 5) för att förklara ordet laiska så att Niki kan koppla ihop ordet till det svenska ordet. Elmi förklarar att lat är när man inte gör något eller att man gör något dåligt varpå Niki inser att det skulle kunna passa in på adjektivet lat. För att vara helt säkra på sin sak använder de telefonen, som ett facit, för att säkerställa att de har rätt översättning.

Utdrag (4), *Yrittäjä*, är från en finsklektion. Elmi (L1) ska ha en arbetsintervju med Niki (L2) med förhandsbestämda repliker och i utdraget (4), *Yrittäjä*, ska Niki svara att hen vill starta ett eget företag.

Utdrag (4) Yrittäjä

- 01 ELMI: "mitä haluaisit tehdä opintojesi jälkeen"
02 NIKI: eeh (...) ((tittar i papper och sedan på telefonen)) eeh
03 (...) ((skriver på telefonen)) alku eh (.) yrit (.) nej
04 (.) eget företag? ((skriver på telefonen))
05 ELMI: mm (.)
06 NIKI: yrittäjä?
07 ELMI: aloittaa omaa yritys?
08 NIKI: joo
09 ELMI: perustaa omaa yritys (.) kumpi vaan käy

Elmi (L1) inleder med att ställa den förhandsbestämda frågan från uppgiften (rad 1). Niki (L2) börjar svara på frågan men är osäker och ber indirekt om hjälp av Elmi genom att med frågande intonation säga "eget företag" (rad 4). Samtidigt tittar hen både i papper som hen hade på bordet framför sig och på sin telefon. Videomaterialet avslöjar inte vad hen sökte efter men det kan antas att hen sökte översättningar både till "starta" och "eget företag". På rad 6 hittade Niki översättningen "yrittäjä" (företagare) och Elmi föreslår "aloittaa omaa yritys" (starta eget företag). Nikis förslag kan ses som en approximation.

I utdrag (5), *Läsår*, ska studerande skriftligt översätta en text från svenska till finska. Utdraget är från en finsklektion, Elmi är förstaspråksanvändare och Niki är andraspråksanvändare.

Utdrag (5) Läsår

- 01 NIKI: neljäs läsår? (...) ((tittar i papper)) en tiedä mikä
02 läsåret on
03 ELMI: lukuvuosi!? lukuvuosi
04 NIKI: ((tittar upp från papper)) lukuvuosi?
05 ELMI: joo
06 NIKI: jo (.) okej?
07 ELMI: eiks året oo ((tittar på telefonen?))
08 NIKI: "vid universitetet i frankfurt (...) eeh

09 ELMI: ei ((tittar på telefonen)) ei kun (.) onko se akateminen?
 10 Läsår (.) en mä tiedä ((tar sig för pannan))
 11 NIKI: läsår no (.) kouluvuotta?
 12 ELMI: jo (.) jo (mäkin mietin?)

Niki (L2) inleder med att först indirekt be om hjälp eftersom hen med frågande intonation säger ordet ”läsår”, Niki förtydligar alltså att hen behöver hjälp genom att säga att hen inte vet vad läsår är (en tiedä mikä läsåret on). Elmi (L1) är säker på att det är ”lukuvuosi”, men blir osäker eftersom Niki både säger ”lukuvuosi” och ”okej” (rad 6) med frågande intonation. Niki går vidare med uppgiften och börjar fundera på nästa mening men Elmi är fortfarande osäker på vad läsår är på finska. Niki märker att Elmi är osäker och använder en ordagrann översättning ”kouluvuotta” (skolår). Efter Nikis ordagranna översättning visste Elmi vad hen menade och de kan gå vidare med uppgiften. I utdrag (5), *Läsår*, var tandemparet ute efter det korrekta uttrycket för ordet läsår (lukuvuosi) men eftersom Elmi (L1) är osäker på sin egen översättning (rad 10) använder Niki (L2) en interlingval strategi, ordagrann översättning, (till hennes målspråk) för att Elmi ska vara säker på att de hittat rätt översättning.

Utdrag (6), *Lentoemäntä*, är från en finsklektion. Tandemparet spelar ett ordförklaringsspel med olika yrken och Niki (L2) förklarar yrket flygvärdinna till Elmi (L1) på finska.

Utdrag (6) Lentoemäntä
 01 NIKI: eeh okej eeh (...) tämä henkilö eeh (...)
 02 ((skriver på telefonen)) jobbar eeh
 03 ELMI: työskentelee?
 04 NIKI: työskentelee eeh len (.) lento?
 05 ((Niki visar en viftande rörelse med handen))
 06 ELMI: jo lentokentällä?
 07 NIKI: ei
 08 ELMI: (töössä?)
 09 NIKI: ei eeh (.) se on eeh *frustrerad*
 10 ((skriver in på telefonen)) nainen (...) ja hän eeh (...)
 11 työskentelee eh lento
 12 ELMI: lentoemäntä?
 13 NIKI: jo

Niki (L2) kan inte ordet ”työskentelee” (jobbar) och använder både ett hjälpmedel (telefonen) och en paralingvistisk kommunikationsstrategi (indirekt begäran om hjälp) för att komma fram till vad ordet ”jobbar” är på finska. När Niki indirekt ber om hjälp med ordet (rad 2), hjälper Elmi (L1) till och ger hen det rätta ordet på finska. Därefter stöter Niki på problem igen och använde både en approximation och en icke-språklig handling, eftersom hen använder ett överordnat begrepp samtidigt som hen visar en flygande rörelse med handen (rad 5). Slutligen använder Niki telefonen för att översätta ordet ”kvinna” (rad 10) till finska och på så sätt vet Elmi vilket yrke Niki försökte förklara.

I utdrag (7), *Lärare*, spelar tandemparet samma ordförklaringsspel som i utdrag (6), *Lentoemäntä*. Elmi (L1) ska förklara ordet ”opettaja” (lärare) för Niki (L2). Utdrag (7), *Lärare*, är från en finsklektion.

Utdrag (7) Lärare

01 ELMI: nämä työskentelevät koulussa
02 NIKI: eeh
03 ELMI: tunneilla
04 NIKI: noh (...) en tiedä *frustrerad*
05 ELMI: eeh (.) kyllä sä tiiät (.) eeh (...) tota
06 NIKI: ((tar fram telefonen))
07 ELMI: ne on aina (.) ne puhuu aina luokassa yleensä aika paljon
08 ja antaa ohjeita
09 NIKI: (onko?) eeh (...) hetkinen ((skriver in på telefonen)) eh
10 opettaja?
11 ELMI: jo

Elmi (L1) använder intralingvala strategier för att få Niki (L2) att gissa ordet ”lärare”. Eftersom de spelar ett ordförklaringsspel är det givet att förstaspråksanvändaren använder parafraser för att förklara ord, eftersom de inte får säga ordet eller delar av det. Elmi försöker med olika parafraser men Niki säger att hen inte vet (rad 4). Videomaterialet visar inte vad Niki skriver på sin telefon men eftersom hen kommer på det finska ordet kan det antas att hen har skrivit in det svenska ordet och hittat den finska översättningen ”opettaja”. I utdraget *Lärare* använder Elmi intralingvala strategier (rad 1 och rad 7), vilket kan bero på att de spelar ett spel där man antas

använda parafraser. Niki löser det språkliga problemet genom att använda sig av ett hjälpmedel (rad 9).

Utdrag (8) *Karelsk stek* är från en svensklektion, Elmi är andraspråksanvändare och Niki är förstaspråksanvändare. Tandemparet diskuterar vilka julmaträtter de tycker om.

Utdrag (8) Karelsk stek

01 ELMI: morotslåda (...) eeh sit (...) paisti (.) karelska (...)

02 mikä on paisti karjalanpaisti

03 NIKI: en tiedä ((tar fram telefonen))

04 ELMI: aah ((blickar över skärmen)) eeh karelsk stek?

Elmi (L2) inleder med att be om hjälp när hen stöter på problemet ”paisti” (stek) eftersom hen inte vet vad det är på svenska. Elmi kodväxlar till finska när hen bad om hjälp (rad 2). Niki (L1) byter också språk till finska fastän utdraget är från en svensklektion och säger att hen inte heller vet och tar fram telefonen (rad 3). På rad 4 visar materialet att Elmi sträcker på sig för att titta på något utanför bilden. Hen har då troligen sett en översättning på tavlan i klassrummet och använder alltså då ett hjälpmedel för att lösa det språkliga problemet.

I följande utdrag (9), *Viikon päästä*, har tandemparet svensklektion. Uppgiften är att skriva ett brev från en semesterresa i Sverige. Elmi (L2) vill skriva att hen kommer hem om en vecka och säger det på finska till Niki (L1). Elmi börjar skriva på Google Drive ”jag kommer hem” men stöter på problem med frasen ” om en vecka”.

Utdrag (9) Viikon päästä

01 ELMI: viikon päästä?

02 NIKI: viikon päästä (.) minä en tiedä viikon päästä

03 ((skriver på telefon))

04 ELMI: se on (.) en vecka (...)

05 NIKI: jag kommer hem om en vecka

I utdrag (9), *Viikon päästä*, ber Elmi indirekt om hjälp eftersom hen säger ”viikon päästä” med frågande intonation (rad 1). Tidigare i uppgiften har Elmi redan kodväxlat

till finska och Niki fortsätter därför att prata finska fastän informanterna har en svensklektion. Eftersom uppgiften är en öppen skrivuppgift vet Niki inte vad Elmi menar och använder därför ett hjälpmedel för att söka upp översättningen till ”viikon päästä”. Innan Niki hade hunnit söka upp översättningen använder Elmi en approximation (rad 4) och Niki kan med hjälp av approximationen hjälpa Elmi med den rätta frasen (rad 5).

Utdragen som presenterades i detta avsnitt ger en överblick av hur tandemparet kommer vidare i sin interaktion när de har problem med att producera på målspråket. För att komma vidare i interaktionen när informanterna hade produktionsproblem använder de hjälpmedel (främst smarttelefon), intralingvala strategier (ex. approximation, direkt begäran om hjälp), interlingvala strategier (ex. kodväxling) och paralingvistiska strategier (ex. indirekt begäran om hjälp och icke-språklig handling). Som andraspråksanvändare använder Niki främst direkt begäran om hjälp och hjälpmedlet smarttelefon för att komma vidare i interaktionen medans Elmi använder approximation och andra hjälpmedel. Som förstaspråksanvändare använder Niki främst kodväxling (till finska) och smarttelefonen. Elmi använder som förstaspråksanvändare approximation, vilket också kan ses som givet eftersom uppgiften var att förklara ord (ordförklaringsspel).

5.2 Problem med den språkliga förståelsen

I detta avsnitt exemplifieras olika tillvägagångssätt att lösa problem som uppstår när tandemparet har problem med att förstå uppgiften eller varandra.

Detta avsnitt är uppdelat i två avsnitt: situationer där båda informanterna har problem med förståelsen och situationer där andraspråksanvändaren har problem med förståelsen.

5.2.1 Båda informanterna har problem med den språkliga förståelsen

I utdrag (10), *Jultomte*, använder tandemparet en rad olika kommunikationsstrategier och hjälpmedel för att lösa de interaktionsproblem de stöter på. För att utdragen ska vara mera överskådliga är utdrag (10), *Jultomte*, i två delar. Utdraget är från en svensklektion men uppgiften är att turvis svara på frågor om julen på både svenska och

finska så när en fråga är på svenska ska den finskspråkiga läsa frågan och svara på den och vice versa. De får hjälpa varandra men det betyder att de får 1 poängs avdrag. I uppgiftsbeskrivningen står det att hjälpmedel inte är tillåtna och att de inte får använda nätet som hjälp. Dock står det inte ifall studerande får använda hjälpmedel för att söka upp översättningar till ord eller ifall det bara är förbjudet att använda hjälpmedel för att söka upp rätt svar på frågorna i frågesporten.

Utdrag (10) Jultomte del 1

- 01 ELMI: "i vad lägger jultomten julklappar (i frankrike?)" (...)
02 NIKI: onko sinä tiedä mikä (se on?)
03 ELMI: eeh (...) eeh en
04 NIKI: no mitä joulu (...) eh (.) va e jultomte joulu (...)
05 ELMI: pukki joulupukki
06 NIKI: eeh (.) lägger eeh (.) put his eeh like christmas gifts
07 (...) in ((visar med handen))
08 ELMI: aa siis ai (...) siis mitä leikkiä se leikkii kun se menee
09 vaikka käymään jossain (...) en tiiä
10 NIKI: eeh (...) mitä joulupukki joo no joo (...) en tiedä

Elmi (L2) inleder med att läsa frågan och markerar att hen inte vet vad frågan betyder genom att indirekt be om hjälp. Niki (L1) kodväxlar till finska och försöker därefter att översätta frågan till finska. Då de gemensamt kommer fram till att jultomte är "joulupukki" på finska kodväxlar Niki igen, men till engelska och översätter den svenska meningen. Det kan antas att Elmi missförstår Nikis översättning, fastän hennes översättning är korrekt. Elmi kodväxlar till finska och tror att den svenska meningen (i vad lägger jultomten julklappar i Frankrike) betyder "vilken lek leker han när han besöker ett ställe" (mitä leikkiä se leikkii kun se menee vaikka käymään jossain). Elmi tillägger dock att hen är osäker genom att säga en tiiä (jag vet inte) och Niki accepterar Elmis felaktiga översättning men markerar också att hen inte vet (en tiedä). De använder en sista kommunikationsstrategi, reduktionsstrategi genom att överge samtalsämnet och gå vidare. Men de stöter på problem igen.

Utdrag (10) Jultomte del2

- 01 NIKI: "i en korg vid dörren" eeh korg (.) eeh (.) dörr (...)
02 en tiedä mitä dörr on
03 ELMI: dörr eehm

04 ((båda skriver på telefonen))
05 ELMI: eeh kuolla?
06 NIKI: ovi
07 ELMI: jo toi oli väärä
08 ((båda skrattar))
09 NIKI: eeh (...) ((läser i papper)) kori ovissa? ovi? oviin?
10 ovissa? en tiedä
11 ELMI: en tiedä
12 NIKI: no ja sitten (...) "vantar som hängs upp (...) mikä vantar
13 on ((tittar på telefonen)) eeh lapaset?
14 ELMI: joo?
15 NIKI: lapaset eeh (...) "som hängs upp" (...)
16 ELMI: aah vaikee
17 NIKI: jo
18 ((båda skriver på telefonen))
19 ELMI: siis (.) siis se niinku (...)
20 NIKI: ripustettu
21 ELMI: joo
22 NIKI: mm (...) ja sitten" i barnens framställda skor" (...) in
23 the shoes that the children has put forward
24 ELMI: joo joo

Tandemparet fortsätter med de olika svarsalternativen för frågan "vad sätter jultomten julklappar i" och Niki (L1) markerar med en intralingval kommunikationsstrategi (direkt begäran om hjälp) att hen inte vet vad dörr är. Niki kodväxlar också till finska på rad 2. Båda vänder ner blicken och videomaterialet visar endast vad Niki gör vid sitt bord, inte vad Elmi gör vid sitt bord. Därför går det inte att säkerställa att Elmi tittar på sin telefon, men man kan anta att hen använder sin telefon eftersom hen säger "kuolla" (dör) (rad 5) vilket tyder på att hen har stavat fel när hen sökt upp ordet dörr. Niki stavar rätt och får rätta översättningen (ovi) och tandemparet skrattar åt misstaget och går vidare. Niki ber indirekt om hjälp med böjningen till ordet ovi (rad 9 och 10) men Elmi överger samtalsämnet genom att konstatera att hen inte vet (en tiedä). Tandemparet går vidare och försöker översätta det tredje svarsalternativet. Niki använder ett hjälpmedel för att få reda på översättningen till vantar (lapaset)(rad 13). Frasen "som hängs upp" översätter Niki med hjälp av sin telefon till "ripustettu" och

till det fjärde svarsalternativet använder Niki kodväxling till engelska (rad 23) för att förenkla översättningen.

Efter att tandemparet tror sig fått en gemensam förståelse kring frågan och svarsalternativen lämnar de frågan och går vidare till nästa. Det kan bero på att Elmi inte riktigt vet vad frågan betyder på finska (rad 8 och 9 i utdrag (10), *Jultomte del 1*). Eftersom tandemparet spenderar mycket tid på att översätta frågan och svarsalternativen kan man utläsa en viss frustration (rad 16) och man kan anta att informanterna ville lämna frågan och gå vidare med nästa. Man kan anta att uppgiften är för svår för informanterna och fastän de till viss del kommer till en gemensam förståelse vill båda parterna lämna uppgiften och gå vidare med nästa.

I utdraget (11), *Norden*, har tandemparet problem med ordet Norden. Utdraget är från en svensklektion. De ska översätta en svenskspråkig text till finska.

Utdrag (11) Norden del 1

01 NIKI: mikä norden ((tar tag i telefonen))
02 ELMI: onks se
03 NIKI: norden? ((skriver på telefonen))
04 ELMI: norr (oks?) norja? (...) ei ei
05 NIKI: ((tittar på telefonen)) pohjoiseen
06 ELMI: pohjois pohjoismaat?
07 NIKI: pohjoismaat
08 ELMI: vai pohjoinen?
09 ((båda skrattar))
10 ELMI: oota ((tittar i papper/telefonen)) (...) pohjoinen joo
11 pohjoiseen
12 NIKI: pohjoiseen
13 ELMI: pohjoinen mä en tiiä siis tossa pohjoinen siis eeh (...)
14 se riippuu tästä lauseesta eli eh (.)mitä ihmettä (...)
15 "området"

I utdrag (11), *Norden*, ber Niki (L1) om hjälp med ordet "norden" på finska (kodväxling) men får inte hjälp av Elmi (L2) och använder telefonen för att hitta översättningen. På rad 4 föreslår Elmi "norja" (Norge) som kan ses som en interlingvalstrategi (anpassande av främmande ord). Niki tittar på sin telefon och säger därefter "pohjoiseen" (norrut). Elmi föreslår då "pohjoismaat" (norden) men blir osäker och säger "vai pohjoinen" (norr). Elmi tittar i sina papper eller på sin telefon

och konstaterar att den rätta översättningen är ”pohjoinen” (norr) men blir osäker igen eftersom hen konstaterar på rad 14 att det beror på meningen (se riippuu tästä lauseesta) och överger ordet ”norden” och går vidare med att be om hjälp med ordet ”området”.

Utdrag (11) Norden del 2

01 NIKI: området eeh (.) eeh ((tittar på telefonen)) hetkinen (.)
02 no alue
03 ELMI: siis aah! Siis tossa on jotain varmaan pohjoinen on alue?
04 (katei?) ((tittar på telefonen))
05 NIKI: eeh pohjoiseen on alue (...) mikä on består? ((tittar på
06 telefonen))
07 ELMI: tarkoitetaanko sitä että eurooppaa siis (...) en tiiä mä
08 en saa sitä lauseeks
09 NIKI: noh pohjoiseen eh (.) ((tittar på telefonen)) muodostuu?
10 ELMI: alue?
11 NIKI: hetkinen?
12 ELMI: siis eurooppa pohjoisalue siin niinku tossahan ruvetaan
13 puhumaan pohjoismaista
14 NIKI: mm jo (.) pohjoiseen muodostuu eeh eeh
15 ELMI: alue?
16 NIKI: ei no
17 ELMI: eiku siis
18 NIKI: suomi norja ruotsi
19 ELMI: pohjoismaat ne on pohjoismaita
20 NIKI: joo
21 ELMI: eli siis pohjoisessa tai siis joo (.) joo
22 NIKI: joo ((båda skrattar)) jo noh mikä on Island

Niki tittaar på sin telefon för att hjälpa Elmi med ordet ”området” (alue) och Elmi inser att meningen handlar om ett område i norr (jotain varmaan pohjoinen on alue)(rad 3). Niki fortsätter översätta den svenska texten med det felaktiga ordet ”pohjoiseen” (norr) och stöter på problem med ordet ”består”. Elmi har inte lämnat ordet ”pohjoiseen” och försöker att förstå vad meningen betyder (rad 7). Niki försöker ännu en gång att gå vidare med översättningsuppgiften men Elmi inser att texten börjar behandla nordiska länder (tossahan ruvetaan puhumaan pohjoismaista)(rad 13). Niki förstår ännu heller

inte Elmis indirekta förfrågningar om hjälp och fortsätter med att översätta texten. Eftersom Elmi är osäker använder Niki en parafras genom att säga ”suomi, norja, ruotsi” (Finland, Norge, Sverige) (rad 18) och då vet Elmi att de är nordiska länder (ne on pohjoismaita). Niki bekräftar det men de lämnar meningen och går vidare med att fundera på vad Island är på finska.

I utdrag (11), *Norden*, har informanterna problem med att komma till en korrekt gemensam förståelse kring ordet ”Norden”. Niki, som är svenskspråkig, antar att ”norden” är ”pohjoinen” på finska eftersom hen hittar den översättningen på sin smarttelefon och accepterar den översättning. Eftersom Nikis finska är svag inser hen inte att ”pohjoinen” inte passar in med resten av meningen. Elmi, som är finskspråkig, inser att ”pohjoinen” inte är rätt översättning och försöker framföra det till Niki som inte märker det. Eftersom Niki vet vad *Norden* betyder på svenska använder hon en parafras för att uppnå gemensam förståelse. Elmi inser att de är nordiska länder (pohjoismaita) men väljer ändå att använda den felaktiga översättningen ”pohjoinen”. Man kan alltså konstatera att tandemparet inte uppnår gemensam förståelse på grund av att de använder ett hjälpmedel (smarttelefonen) som ger dem fel översättning, men att de löser språkliga problem genom att använda kommunikationsstrategier (direkt begäran om hjälp, parafras, indirekt begäran om hjälp). Eftersom Niki inte vet vad Norden är på finska uppstår ett liknande språkligt problem lite senare i uppgiften.

I utdrag (12), *Nordiska språken*, översätter tandemparet samma svenska text till finska och behöver igen ta reda på vad ”norden” är på finska.

Utdrag (19) Nordiska språken

01 NIKI: ”nordiska språken” eeh pohjoisen kielinen?

02 ELMI: poh ninkuin (...) oota

03 NIKI: ((tittar på telefonen))

04 ELMI: siis siellä puhutaan siis onkse niin kuin po mä en saa

05 sitä

06 NIKI: ((tittar upp från telefonen)) pohjoismaiset kielet

Eftersom tandemparet tidigare i utdrag (11), *Norden*, funderat vad ”norden” är på finska och antagit att det är ”pohjoinen” (norr) föreslår därför Niki i utdrag (12), *Nordiska språken*, att ”nordiska språken” är ”pohjoisen kielinen” (norr språkig). Elmi visar tecken på osäkerhet och Niki tar fram telefonen. Under tiden Niki tittar på

telefonen visar Elmi mera osäkerhet genom att säga att hen inte får det att gå ihop ”mä en saa sitä”. Niki föreslår därefter ”pohjoismaiset kielet” (nordiska språk) och tandemparet går vidare med uppgiften.

5.2.2 Andraspråksanvändaren har språkliga problem med förståelsen

I utdrag (13), *Julstrumpa*, har tandemparet frågesport kring julen på en finsklektion. Niki är andraspråksanvändare i utdraget och ska läsa den finskspråkiga frågan och svara på finska för att få alla rätt i frågesporten.

```
Utdrag (13) Julstrumpa
01 NIKI: " missä maassa saat joulusukkaasi hiilenpalan jos olet
02      ollut (tuhma?) (...) en ymmärrä
03 ELMI: ehm (...) missä maassa ((tittar på sin
04      partner))joulusukkaan(.)joulusukka (.) jul
05 NIKI: julstrumpa? Jo
06 ELMI: varmaan (.) ehm
07 NIKI: hilenpalan?
08 ELMI: hiili ((tittar på telefonen)) eh mä katon (.) kanske kol
09      ((visar sin telefonskärm))
10 NIKI: kol? Joo hmm (.) joo
```

Strax efter att Niki (L2) läst meningen meddelar hen att hen inte förstår genom att använda en paralingvistisk kommunikationsstrategi (indirekt begäran om hjälp). Elmi (L1) bestämmer sig för att bryta upp meningen i mindre delar (rad 3) som underlättar deras strävan till gemensamma förståelse eftersom Niki endast markerar att hen inte förstår (rad 2), inte vilken del av meningen som hen inte förstår. Eftersom Elmi delar upp meningen i mindre bitar, kommer de fram till att Niki förstår de första orden i meningen. Hen markerar därefter med frågande intonation att hen inte förstår ordet hilenpalan (kolbit) och Elmi använder telefonen för att söka fram rätt översättning. Elmi kodväxlar också till svenska på rad 8 när hen säger ”kanske kol”. I utdrag (13), *Julstrumpa*, visar Elmi sin telefon i webbkameran och videomaterialet visar därför att hen har använt sig av översättningsprogrammet Google Translate.

Utdraget (14), *Pyntar*, är från en finsklektion. De har frågesport kring julen och Niki börjar med att läsa fråga sju.

Utdrag (14) Pyntar

01 NIKI: okei eeh (.) seitsemän (...) "mitä on ripustettu kuusen
02 oksiin laulussa joulupuu on rakennettu" (...) mitä
03 ripustettu tarkoittaa
04 ELMI: eeh niinku laitettu (...) vähän niinku koristeita laitetaan
05 kuuseen
06 NIKI: vaa
07 ELMI: oota (...) me puhuttiin (.) eeh (.) oota ((tittar i papper))
08 NIKI: ((tittar på telefonen))
09 ELMI: pyntar
10 NIKI: Joo okei

Då Niki (L2) läst frågan använder hen en intralingval kommunikationsstrategi, direkt begäran om hjälp. Elmi (L1) använder också en intralingval kommunikationsstrategi, parafras, och försöker förklara "ripustettu" (upphängd) genom att använda ett annat ord. Elmi använder en parafras eftersom hen på rad 4 säger "koristeita laitetaan kuuseen" (dekorationer som man sätter i granen) istället för "ripustettu kuusen oksiin" (hängs på granens kvistar). Niki förstår inte men Elmi kommer ihåg att de har pratat om det ordet på deras förberedande lektion och hittar en alternativ översättning i papper de fått av sin språklärare. I utdraget (14), *Pyntar*, använder tandemparet intralingvala strategier men de löser deras interaktionsproblem med ett hjälpmedel. I utdrag (14), *Pyntar*, hittade tandemparet inte den korrekta översättningen på ordet "ripustettu" men på grund av uppgiftstypen i detta utdrag behöver tandemparet inte översätta frågan utan endast förstå den och kunna svara på den.

I utdrag (15), *Självstyrande*, ska tandemparet turvis läsa en text om Norden för att därefter sammanfatta texten på finska. Utdraget är från en svensklektion.

Utdrag (15) Självstyrande

01 ELMI: "landet är själ?" mikä toi on
02 NIKI: sj (.) självstyrande ((tittar på telefonen)) no
03 autonomia?
04 ELMI: ah
05 NIKI: ahvenanmaa on autonomia
06 ELMI: ((nickar)) autonominen

Elmi (L2) inleder med att läsa meningen och använder en intralingval kommunikationsstrategi, det vill säga hen ber direkt om hjälp av sitt tandempar angående ordet ”självstyrande”. Elmi kodväxlar också till finska när hen ber om hjälp. Niki (L1) använder sin telefon som hjälpmedel för att söka fram en översättning på ordet ”självstyrande” och får fram ”autonomia”. Eftersom Elmi inte är helt övertygad använder Niki autonomi i en mening. Elmi visar att hen har förstått genom att böja ordet i rätt form så att den passar in i meningen. I utdrag (15), *Självstyrande*, använder tandemparet en intralingval strategi, en interlingval strategi och ett hjälpmedel för att komma fram till att ”självstyrning” är ”autonomia” på finska.

I utdrag (16), *Englanniksi*, skriver tandemparet ett fiktivt brev där de berättar vad de har gjort i Stockholm. Utdraget är från en svensklektion. Niki (L1) föreslår att de ska skriva att de har druckit kaffe. Utdrag *Englanniksi* börjar med att Niki upprepar ordet ”druckit” för att Elmi (L2) inte hör vad hen sade.

Utdrag (16) Englanniksi

01 NIKI: druckit

02 ELMI: (...)

03 ((båda skrattar))

04 NIKI: druckit ((skriver in ordet på Google Drive)) onko sinä

05 tiedä mitä drucki on ((skriver på telefonen))

06 ELMI: (...) englanniksi

07 NIKI: eeh (...) we have been (...) drink?

08 ELMI: aah?

Elmi (L2) visar att hen inte förstår vad ordet betyder genom att icke-verbalt visa med ansiktsuttryck att hen inte vet vad ordet ”druckit” betyder (rad 2). Elmi använder alltså en paralingvistisk strategi för att förmedla till Niki att hen inte förstår. Niki (L1) kodväxlar till finska och frågar ifall Elmi vet vad druckit betyder (rad 4 och 5). Niki försöker hjälpa Elmi genom att skriva ordet ”druckit” i deras gemensamma Google Drive-dokument som man kan anse fungera som ett hjälpmedel. Elmi har inte uppfattat vad Niki sagt tidigare och Niki kan genom att skriva det säkerställa att de båda vet vilket ord det är frågan om. Elmi vet fortfarande inte vad ordet betyder och använder en intralingval strategi (direkt begäran om hjälp) på rad 6 genom att be Niki kodväxla

till engelska. När Niki kodväxlar till engelska kan hen förklara ordet ”druckit” genom att använda det engelska ordet i en mening.

I avsnitt 5.2 redovisades tillfällena där tandemparet hade problem med förståelsen. Tandemparet använder både reduktionsstrategier och genomförandestrategier då de försöker lösa förståelseproblem. Paret använder reduktionsstrategier omedvetet eller genom tyst överenskommelse, de uttrycker aldrig muntligt att de överger samtalsämnet (se Utdrag (11), *Norden del 2*)

Tandemparet använder flera gånger hjälpmedel för att lösa språkliga problem, främst deras smarttelefoner. En gång använder de uppgiftspapper. Den mest använda intralingvala strategin i avsnitt 5.2 är direkt begäran om hjälp. Interlingvala strategier användes också i viss mån och främst kodväxling. Tandemparet använder ett flertal gånger paralingvistiska kommunikationsstrategier främst då de indirekt ber om hjälp.

6 Diskussion

Syftet med avhandlingen har varit att undersöka hur studerande upprätthåller interaktionen och gemensam förståelse när det uppstår problem i språkproduktion eller -förståelse. Jag har undersökt vilka språkliga problem som uppstår när studerande med svaga kunskaper i det andra inhemska språket interagerar med varandra. Analysen visar att studerande har problem med specifika ord och med delar av meningar eller hela meningar och därför analyserade jag materialet utgående från det. Jag har också undersökt hur studerande löser de språkliga problem som uppstår, vilka kommunikationsstrategier och vilka hjälpmedel de använder. Videomaterialet avslöjade att studerande ofta använder flera olika kommunikationsstrategier och att många av de språkliga problem som uppstår löser de med hjälpmedel.

Analysen har gjorts på basis av videomaterial som hör till projektet Eklasstandem. Materialet har kodats, excerperats och transkriberats för en interaktionsanalys. Videomaterialet som analyserats har samlats in under en termin och består av fyra eklasstandemlektioner varav två var finsklektioner och två svensklektioner.

I slutdiskussionen kommer jag att sammanfatta det jag kommit fram till i min analys. Jag kommer också att diskutera mina resultat i jämförelse med tidigare studier (se avsnitt 2.2.2) och andra undersökningar.

6.1 Resultatdiskussion

Videomaterialet visar att tandemparet främst använder sig av hjälpmedel för att komma vidare i interaktionen. När tandemparet använder sig av kommunikationsstrategier var de intralingvala och paralingvistiska strategierna mest förekommande. Informanterna använder sig också av interlingvala strategier men främst som förstaspråksanvändare. Reduktionsstrategier är den minst förekommande strategin men i videomaterialet framkommer det att det förekommer också i viss mån.

Informanterna använder ofta hjälpmedel när de stötte på språkliga problem. Det hjälpmedel som de använder var främst översättningsprogram på telefonen. Som andraspråksanvändare använder Niki mycket mera hjälpmedel än när hen har rollen

som förstaspråksanvändare. Elmi använder också hjälpmedel vid språkliga problemen till skillnad från Niki använder Elmi inte hjälpmedel lika ofta som förstaspråksanvändare och andraspråksanvändare. Användningen av hjälpmedel skiljer sig alltså mellan informanterna men eftersom båda informanterna har tämligen ringa färdigheter i deras andraspråk kan man inte dra slutsatsen att skillnaden i hjälpmedelsanvändningen skulle bero på de ringa färdigheterna. De ringa färdigheterna kan dock ha anknytning till användning av smarttelefonens översättningsprogram. I exempelvis utdrag (10) *Jultomte* håller informanterna länge på med att översätta texten så att de ska uppnå gemensam förståelse, vilket de i videomaterialet gör ofta. Att använda smarttelefonen som hjälpmedel för att på så vis hitta gemensam förståelse och kunna gå vidare med att utföra den uppgift de blivit tilldelad är ett sätt för informanterna att snabbare utföra uppgifterna de fått för lektionen.

Informanterna använder ofta intralingvala strategier, varav direkt begäran om hjälp var den mest använda kommunikationsstrategin. Informanterna använder också parafras och approximation men inte i lika stor utsträckning. Tandemparet använder aldrig en omstrukturering eller en ordprägling i materialet. I videomaterialet finns tillfällen där det är givet att informanterna ska använda parafras (se utdrag (11), *Lärare*). De uppgifter tandemparet har haft på lektionerna kan alltså inverka på deras strategianvändning. En uppgift där studerande ska förklara ett ord utan att avslöja ordet kräver att språkanvändaren använder parafras. Användning av direkt begäran om hjälp kan också antas triggas av uppgifter där studerande ska samarbeta och exempelvis para ihop ord (se utdrag (3), *Lat*).

Av de interlingvala strategierna användes främst strategin kodväxling. Kodväxlingen sker ofta på svensklektionerna, där båda informanterna kodväxlar till finska. Av detta resultat kan man anta att fastän informanterna har svaga kunskaper i det andra inhemska språket är finska det gemensamma språket för tandemparet. Niki kodväxlar också till engelska, vissa gånger eftersom Elmi ber om det och några gånger för att snabbare hitta en gemensam förståelse (se utdrag (10), *Jultomte del 2*). Tandemparet använder alltså också engelska som ett gemensamt språk och kodväxlar hela meningar för att komma till en gemensam förståelse för att sedan återgå till målspråket. Detta överensstämmer inte med resultatet från undersökningen som Karjalainen m.fl. (2015) gjorde i klasstandem. De kom fram till att studerande i klasstandem kodväxlade olika

uttryck och enstaka ord i meningar. Studerande i undersökningen använde kodväxling till engelska endast som stödspråk och strävade alltid till att hålla sig till målspråket. Mina resultat överensstämmer alltså inte med tidigare undersökningar. Mitt antagande är att studerandes kunskaper i det andra inhemska språket kan inverka. Fastän Nikis kodväxling till finska under svensklektionerna visar tecken på att deras gemensamma språk är finska, visar kodväxlingen till engelska att det gemensamma språket finska inte är tillräckligt starkt och därför behöver tandemparet använda engelska i situationer där kunskaperna i finska inte räcker till.

Eftersom tandemparet använder programmet Skype för att kommunicera med varandra under eklasstandemlektionerna har de möjlighet att använda paralingvistiska strategier som gester och miner. Dock använder inte informanterna gester och miner i så stor utsträckning. Niki använde gester i t.ex. utdrag (6), *Lentoemäntä*. Tandemparet använde mera den paralingvistiska strategin indirekt begäran om hjälp (se utdrag (10), *Jultomte del 2*). Man kunde diskutera ifall informanterna skulle ha använt mera paralingvistiska strategier ifall de skulle fysiskt varit i samma rum istället för att kommunicera via programmet Skype.

Tandemparet använde reduktionsstrategin övergivande av samtalsämne i t.ex. utdrag (11), *Norden*. I utdraget försökte tandemparet att hitta den rätta översättningen till ordet "Norden" men kom inte fram till en gemensam förståelse. Elmi hade svårigheter med att förmedla sin osäkerhet kring översättningen till Niki. Eftersom Niki inte insåg att deras översättning var felaktig fortsatte hen att använda en felaktig översättning utan att inse det. I utdraget (11), *Norden*, kan det diskuteras ifall tandemparet övergav samtalsämnet för att de ville undvika ordet och gå vidare eller att det bara utåt sett såg ut som att tandemparet övergav samtalsämnet och själva ansåg att de hade nått en gemensam förståelse. Dock var Elmi osäker ännu då Niki övergav samtalsämnet och gick vidare med att diskutera vad Island är. Man kan därför argumentera för att Niki övergav samtalsämnet eftersom hen ansåg att de hade uppnått en gemensam förståelse medan Elmi övergav samtalsämnet eftersom hen ville gå vidare med uppgiften.

Sammanfattningsvis använder Niki samma kommunikationsstrategier och hjälpmedel men flera gånger. Elmi använder sig av olika strategier men mera sällan. Niki kodväxlar också ofta till finska fastän Elmi har svensklektion och de skulle prata svenska.

6.2 Metoddiskussion

Interaktionen mellan tandemparet var i flera fall svår att analysera på grund av att tandemparet hade svårigheter med att uttrycka sig eller uppnå gemensam förståelse. När språkliga problem uppstod använde tandemparet sig av flera olika kommunikationsstrategier och hjälpmedel vilket gjorde att jag analyserade videomaterialet utgående från de problem som uppstod och inte utgående från vilka kommunikationsstrategier de använde. Användningen av flera kommunikationsstrategier och hjälpmedel kan bero på studerandes ringa färdigheter i det andra inhemska språket.

I eklasstandem använder tandemparen Skype för att kommunicera med varandra. I videomaterialet kan jag inte upptäcka några tecken på att tandemparets användning av kommunikationsstrategier skulle påverkas av att tandemparet kommunicerar via Skype. Både Järvisalos (2015) och Karjalainens (2011) undersökningar (Klasstandem och FinTandem) visar liknande resultat som mina, vilket tyder på att användningen av Skype inte ger märkbara skillnader i användningen av kommunikationsstrategier.

6.3 Avslutande diskussion

Mitt syfte med avhandlingen var att undersöka hur studerande upprätthåller interaktionen och gemensam förståelse när det uppstår problem i språkproduktion eller -förståelse. Mina forskningsfrågor var följande:

1. Hurdana språkliga problem förekommer i eklasstandemparets interaktion?
2. Vilka kommunikationsstrategier använder studerandena för att upprätthålla interaktionen?
3. Vilka hjälpmedel använder studerandena för att upprätthålla interaktionen?

Av materialet framgår att både problem i språkproduktion och språkförståelse uppstår i tandemparets interaktion. De språkliga problem som förekommer i tandemparets interaktion är främst ord då informanternas ordförråd kan antas vara låg. När det kommer till problem i språkproduktionen diskuterar de inte syntax eller andra

grammatikaliska aspekter i språket. Jag antar att det är för att de har svaga kunskaper i det andra inhemska språket. Dock observerade Karjalainen (2011) att hennes informanter sällan behandlade syntaxen lika explicit som t.ex. lexikonet vilket hon antar att beror på att de koncentrerar sig på ord och fraser. Mina resultat stämmer överens med Karjalainens, dock tror jag att upprätthållandet av interaktionen är för mina informanter tillräckligt krävande och att de behöver eller kan inte fördjupa den kunskap de får. Utdrag (10), *Jultomte*, är ett exempel på detta, där informanterna bara försöker översätta frågorna så att de ska få en gemensam förståelse. I utdrag (10), *Jultomte*, skulle studerande svara på julrelaterade frågor men eftersom att lista ut vad frågorna betyder tar så lång tid för informanterna svarar de aldrig på själva frågan.

Andra språkliga problem som uppstår i interaktionen är att de inte kan ord på målspråket. I de flesta fall då informanterna har svårigheter med att upprätthålla interaktionen är det bristande ordförråd som hindrar dem från att upprätthålla interaktionen. Informanterna har mest svårigheter med att förstå varandra i interaktionen, i några fall påverkades informanternas bristande ordförråd språkproduktionen. Detta kan också bero på informanternas ringa färdigheter i det andra inhemska språket eftersom de sätter mycket tid på att uppnå gemensam förståelse som leder till att mindre tid sätts på den språkliga produktionen. Uppgiftstyperna påverkar också informanternas interaktion. När informanterna skulle svara på frågor (se utdrag (13) *Julstrumpa*) fick de sätta mycket tid på att översätta texten och hann inte eller orkade inte därför svara på frågan vilket eliminerade en del av informanternas chans att interagera med varandra.

Det som skiljer min undersökning från Karjalainens (2011) och Järvisalos (2015) undersökningar är att tandemparet i min undersökning använder sina smarttelefoner som hjälpmedel för att lösa språkliga problem. I många fall där tandemparet visar tecken på problem löser de problemet genom att använda sina smarttelefoner för att söka upp översättningar till ord. Detta fenomen förekommer inte i Järvisalos eller Karjalainens undersökningar. Att fenomenet inte förekom i de tidigare studierna kan bero på att när Karjalainens (2011) undersökning gjordes hade inte smarttelefonerna utvecklats till de verktyg de är i dag och både Karjalainens (2011) och Järvisalos (2015) informanter har högre kunskaper i det andra inhemska språket än mina informanter. Jag antar att tandemparets användning av smarttelefoner ledde till att de inte använde kommunikationsstrategier i lika stor utsträckning. Mitt syfte var dock att

undersöka hur studerande kommer vidare i interaktionen när de stöter på språkliga problem och min undersökning visar att studerande använder sig främst av smarttelefoner för att söka upp översättning. Studerande använder sig också av kommunikationsstrategier och då främst intralingvala strategier.

6.3.1 Förslag till fortsatt forskning

Eftersom informanternas flitiga användning av smarttelefonen som hjälpmedel skulle det vara intressant att undersöka ifall informanter med högre färdigheter i det andra inhemska språket också använder sig av smarttelefoner för att hitta översättningar på ord. Informanterna hade också svårt att förstå varandra vid ett antal tillfällen och det skulle vara intressant att intervjua informanterna för att se ifall de upplevt samma som jag kunnat observera av videomaterialet.

7. Litteratur

Abrahamsson, N. (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.

Arnfast Söderberg, J. & Normann Jørgensen, J. (2003). *Code-switching as a communication, learning, and social negotiation strategy in first-year learners of Danish*. *International Journal of Applied Linguistics* 13:1, 23–53.

Bell, J. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Bialystok, E. (1983). Some factors in the selection and implementation of communication strategies. I C. Færch och G. Kasper (Red.), *Strategies in Interlanguage Communication*. (s. 100–118). London: Longman.

Björklund, S., Buss, M., Heikkinen, M., Laurén, Ch. & Vesimäki, H. (red.) (1996). Språkbadslevers möte med närmiljön. Arbetssätt och undervisningsmetoder i språkbad. *Kompendium 3. Vasa universitet. Fortbildningscentralen. Vasa*. Hämtad 16.2.2017, från http://www.uva.fi/fi/sites/immersion/publications/reports/kompendium_3/.F

Brammerts, H. (2003). Språkinläring i tandem och inlära autonomi – Om utvecklingen av ett koncept. I B. Jonsson (Red.), *Självstyrd språkinläring i tandem. En handbok*. (s. 13–21). Rapport nr 13. Härnösand: Department of Humanities, Mid Sweden University.

Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet: att skriva och samtala för att lära*. Lund: Studentlitteratur.

Dysthe, O. (2003) Sociokulturella teoriperspektiv på kunskap och lärande. I O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel och lärande* (s. 31–74). Lund: Studentlitteratur.

Engberg, C., Pörn, M. & Karjalainen, K. (2016). eClassroom tandem – developing tandem as a model for second language learning in a school context. I I. Roceanue (Red.), *Learning vision 2020*. The 12th International Scientific Conference eLearning and Software for Education, Bucharest April 21-22, 2016.

Færch, C. & Kasper, G. (1980). *Processes and Strategies in Foreign Language Learning and Communication*. *Interlanguage Studies Bulletin*. (s. 47–118). Utrecht 5:1

Færch, C. & Kasper, G. (1983). Plans and strategies in foreign language communication. I C. Færch & G. Kasper (Red.), *Strategies in Interlanguage Communication*. (s. 20-60). Longman Group Limited.

Færch, C. & Kasper, G. (1984). Two ways of defining communication strategies. *Language Learning* 34(1). Hämtad 8 januari 2019, från <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-1770.1984.tb00995.x>

FinTandem. (2018). Hämtad 14.6.2018 från <https://www.fintandem.fi/>

Hammarberg, B. (2004). Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I K. Hyltenstam & I. Lindberg (Red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. (s. 25–78). Lund: Studentlitteratur.

Hansell, K. & Pörn, M. (2016). Klasstandem som modell för språkundervisning. Språk i rörelse - skolspråk, flerspråkighet och lärande. I A. Westerholm & G. Oker-Blom (Red.), *Utbildningsstyrelsens guider och handböcker 2016:4*

Hassel, E. (2018) ”Tietää että saa jotain sanottua” - En kvalitativ undersökning om studerandes uppfattning om eklasstandem i gymnasiet i Petalax och Leppävirran lukio. Opublicerad avhandling för pedagogie kandidatexamen. Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, Åbo Akademi, Vasa.

Holme, I. & Solvang, B. (2012) *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Jonsson, B., Brammerts, H. & Little, D. (red.) (1996). *Språkinläring i tandem över internet: en handledning*. Institutionen för kultur och humaniora.

Jordan, B. & Henderson, A. (1995) Interaction Analysis: Foundations and Practice. *The Journal of the Learning Sciences*, 4(1). Hämtad 8.1.2019, från https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1207/s15327809jls0401_2?journalCode=hl ns20

Jourdain, S. (2000). A Native-Like Ability to Circumlocute. *The Modern Language Journal*, 84(2). Hämtad 8.1.2019, från <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/0026-7902.00061>

Järvisalo, S. (2015). *Inlärningsstrategier och kommunikationsstrategier hos två gymnasister i klasstandem*. Opublicerad avhandling i svenska språket. Filosofiska fakulteten. Vasa universitet.

Karjalainen, K. (2011). *Interaktion som mål och medel i FinTandem—Strategier och orientering vid problem i språkproduktion*. Vaasan yliopisto.

Karjalainen, K. (2015). Tandemstudier i skolkontext. *Tidskriften Poppis*. Hämtad 16.2.2017, från www.suomenruotsinopettajat.fi/images/Poppis_1-15_TamdeMstudier1.pdf.

Karjalainen, K., Pörn, M., Rusk, F. & Björkskog, L. (2013). *Classroom tandem – Outlining a Model for Language Learning and Instruction*. International Electronic Journal of Elementary Education.

Karjalainen, K., Engberg, C., Pörn, M., Korhonen, A. (2015) Koodinvaihdot kolmanteen kieleen suomen ja ruotsin kielten luokkatandem-opiskelussa. (s. 127–136). VAKKI Publications 4. Vaasa.

Kötter, M. (2002). *Tandem Learning on the Internet*. Vol. 6. Europäischer Verlag der Wissenschaften.

Lindberg, I. (2004). Samtal och interaktion – ett andraspråksperspektiv. I K. Hylltenstam & I. Lindberg (Red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. (s. 461–499). Lund: Studentlitteratur.

Little, D. (1991). *Learner autonomy 1: Definitions, Issues and Problems*. Authentik.

Little, D. (2003). Språkinläring i tandem och inlärautonomi. I B. Jonsson (Red.), *Självstyrd språkinläring i tandem. En handbok* Rapport nr 13, (s. 13–21). Härnösand: Department of Humanities, Mid Sweden University.

Löf, Å., Koskinen, H., Pörn, M., Hansell, K., Korhonen, A., Engberg, C. (2016). Klasstandem – En resa över språkgränsen, Luokkatandem – Matka yli kielirajan. Hämtad 6.10.2017, från https://www.researchgate.net/profile/Katri_Hansell/publication/303994612_Klasstandem_-_En_resa_över_sprakgransen_Luokkatandem_-_matka_yli_kielirajan/links/5762378208ae5c6f86da8c0f/Klasstandem-En-resa-oever-sprakgraensen-Luokkatandem-matka-yli-kielirajan.pdf.

Mård, K. (2002). *Språkbadsbarn kommunikerar på andraspråket – Fallstudier på daghemsnivå*. Vaasan yliopisto.

Ojanen, T. (2014). Tandemoppimista skypessa. Raportti teletandemprojektista. Ingår i Y. Lauranto & m. Vehkanen (Red.) Päättymätön projekti. Puhetta eri S2 foorumeilla. Hämtad 16.2.2017, från <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/135590/Kakkoskieli%207%20P%C3%A4%C3%A4ttym%C3%A4t%C3%B6n%20projekti%20-%20Puhetta%20eri%20S2-foorumeilla.pdf?sequence=1>.

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Pörn, M. & Karjalainen, K. (2013). Klasstandem i en tvåspråkig skolkontext. *Kieliverkosto*. Hämtad 16.2.2017, från <http://www.kieliverkosto.fi/article/klasstandem-i-en-tvasprakig-skolkontext>.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken, ett sociokulturellt perspektiv*. Norstedts Akademiska förlag.

SAOL (2014) interaktion (hämtat 12.6.2018 från <https://svenska.se/tre/?sok=interaktion&pz=1>)

SAOL (2014) kommunikation (hämtat 12.6.2018 från <https://svenska.se/tre/?sok=kommunikation&pz=1>)

SAOL (2014) öka (hämtat 26.6.2018 från <https://svenska.se/tre/?sok=%C3%B6ka&pz=1>)

Tandempedagogik. (2019) Hämtad 4.1.2019 från <https://blogs2.abo.fi/tandem/>

Tarone, E. (1980). Communication strategies, foreigner talk, and repair in interlanguage. *Language Learning* 30:2, (s. 417–431).

Viberg, Å. (1992). *Vägen till ett nytt språk 1 – Andraspråksinläring i ett utvecklingsperspektiv*. Stockholm: Natur och Kultur.

Wagner, J & Firth, A. (1997) Communication strategies at work. I G. Kasper & E. Kellerman (Red.) *Communication Strategies: Psycholinguistic and Sociolinguistic Perspectives*. (s. 323–344). London: Longman.

Yule, G. & Tarone, E. (1997) Investigating communication strategies in L2 reference: pros and cons. I G. Kasper & E. Kellerman (Red.) *Communications Strategies: Psycholinguistic and Sociolinguistic Perspectives*. (s.17–30). London: Longman.

Bilaga 1: Transkriptionsnyckel

I transkriptionen har använts följande principer som också Karjalainen (2011) använt i sin doktorsavhandling

- Allt tal och ljud har transkriberats
- Inga versaler eller skiljetecken har använts
- Talspråksfenomen har skrivits som de uttalas. T.ex.
 - Jag = ja
 - Onko = onks
- Harklings- och tvekljud har transkriberats så fonetiskt lika som möjligt ("eehm", "ööh")
- Andra tecken som använts

Ord? – frågeintonation

(.) – kort paus

(...) – längre paus, några sekunder

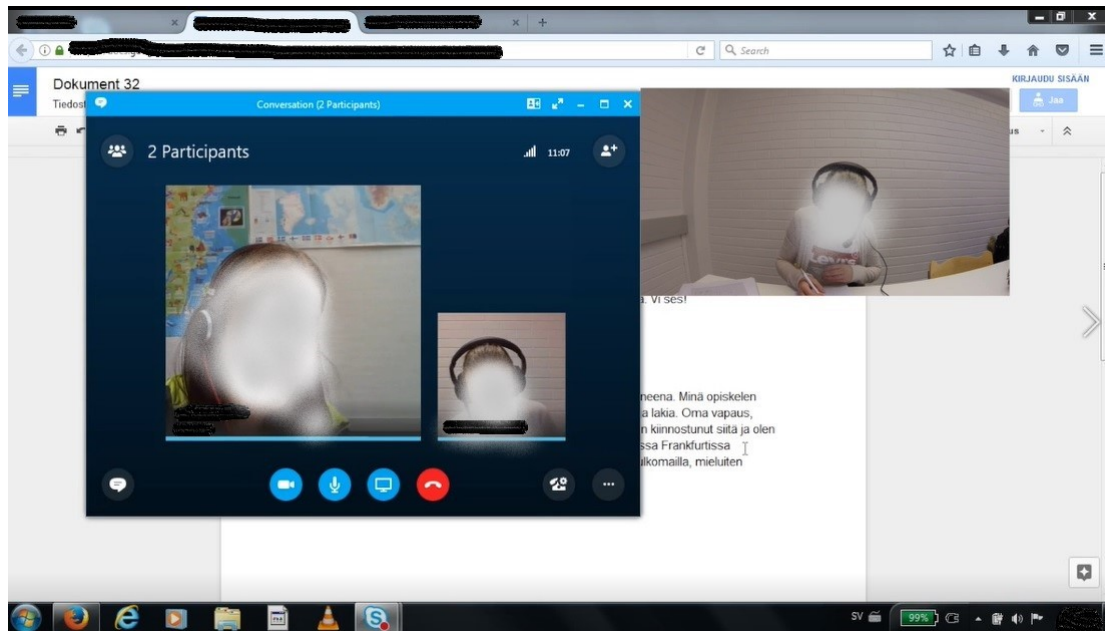
((tittar)) – informanten gör något

"studier" – informanten läser från ett dokument

(kanske?) – ordet hörs inte tydligt i materialet

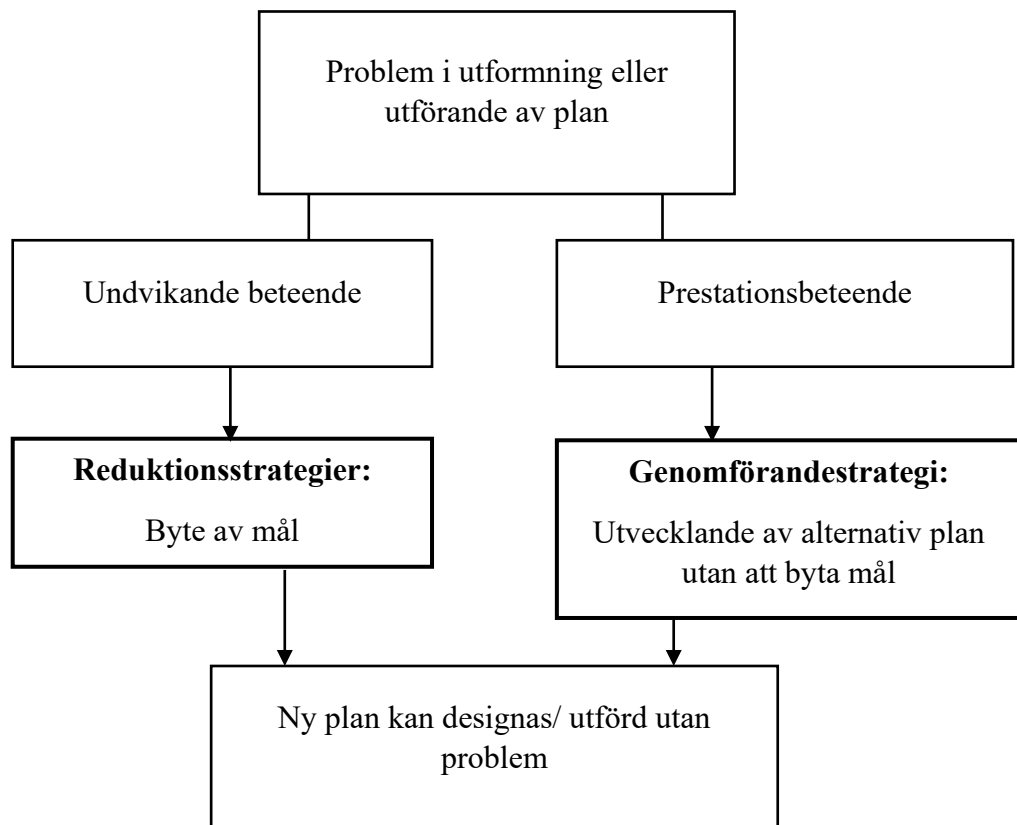
Utöver Karjalainens principer för transkription har också rörelser, ansiktsuttryck och mimik har markerats eftersom materialet bestod av videoinspelningar till skillnad från Karjalainens som bestod av ljudinspelningar.

Figur 1.

Figur 1. Skärmdump av videomaterialet.

Figur 2.

Figur 2. Færch & Kaspers figur (1983, s. 37) olika beteende och olika strategier.

Figur 3.

<i>Karjalainen 2011</i>	<i>Mård 2002</i>	<i>Færch & Kasper 1980, 1984</i>	<i>Tarone 1980, 1983</i>
1.Reduktionsstrategi	1. Reduktionsstrategi	1. Reduktionsstrategi	1. Undvikande
1.1 Undvikande av samtalsämne		1.1 Funktionella reduktionsstrategier	1.1 Undvikande av samtalsämne
1.2 Övergivande av samtalsämne			1.2 Övergivande av samtalsämne
2. Genomförandestrategi	2. Genomförandestrategi	2. Genomförandestrategi	
2.1 Intralingval strategi	2.1 Intralingval strategi, inomspråklig strategi	2.1 Interimspråksbaserad strategi	2 Parafras
2.1.1 Direkt begäran om hjälp	2.1.5 Direkt hjälpsökande	2.1.1.1 Direct appeal <i>Direkt begäran om hjälp</i>	3.3 Appeal for assistance <i>Begäran om hjälp</i>
2.1.2 Parafras	2.1.4 Parafras	2.2.1.4 Paraphrase <i>Parafras</i>	2.3 Circumlocution <i>Omskrivning</i>
2.1.3 Approximation	2.1.1 Approximation	(2.2.1.1 Generalization) <i>(Generalisering)</i>	2.1 Approximation <i>Approximation</i>
2.1.4 Ordprägling	2.1.3 Ordprägling	2.2.1.3 Word coinage <i>Ordprägling</i>	2.2 Word coinage <i>Ordprägling</i>
2.1.5 Omstrukturering	2.1.2 Omstrukturering	2.2.1.2 Restructuring <i>Omstrukturering</i>	-
2.2 Interlingval strategi	2.2 Interlingval, utomspråklig strategi	2.2.2 L1/L3-based strategy <i>L1/L3-baserad strategi</i>	3 Transfer/Borrowing <i>Transfer/Lånande</i>
2.2.1 Kodväxling	2.2.1 Kodväxling	2.2.2.1 Code switching <i>Kodväxling</i>	3.1 Language switch <i>Språkbyte</i>
2.2.2 Anpassade främmande ord	-	2.2.2.2.1 Foreignizing <i>Anpassade främmande ord</i>	-
2.2.3 Ordagrann översättning	-	2.2.2.2.2 Literal translation <i>Ordagrann översättning</i>	3.2 Literal translation <i>Ordagrann översättning</i>
2.3 Paralingvistisk strategi	2.3 Icke-språklig strategi	2.2.3 Nonlinguistic strategy <i>Icke-språklig strategi</i>	3.4 Mime <i>Mimik</i>
2.3.1 Icke-språklig handling	2.3.1 Icke-språklig handling	-	
2.3.2 Indirekt begäran om hjälp	2.3.2 Indirekt hjälpsökande	2.1.1.2 Indirect appeal <i>Indirekt begäran om hjälp</i>	-

Figur 3. Karjalainens (2011, s. 68.) sammanställning av ”Olika forskares motsvarigheter till de termer som används för olika kommunikationsstrategier i min studie.”

Figur 4.

<p>REDUKTIONSSTRATEGIER</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undvikande av samtalsämne - Övergivande av samtalsämne <p>GENOMFÖRANDESTRATEGIER</p> <ul style="list-style-type: none"> - Intralingvala strategier <ul style="list-style-type: none"> •Direkt begäran om hjälp •Parafras •Approximation •Ordprägling •Omstrukturering - Interlingvala strategier (L1/L3-baserade) <ul style="list-style-type: none"> •Kodväxling •Anpassade främmande ord •Ordagrann översättning - Paralingvistiska strategier

Figur 4. Karjalainens (2011) taxonomi för kommunikationsstrategier